Nr. 13.

Kuryer Poznański
wychodzi codziennie z wyjątkiem poniedziałków i dni poświątecznych.
Redakcya:
przy ulicy św. Marcina nr. 16.
Administracya i Ekspedycya:
przy ulicy św. Marcina nr. 16 w Drukarni Kuryera Poznańskiego.

KURYER POZNAŃSKI.

Rocznik XIX

Przedpłata kwartalna
wynosi w Poznaniu marek 4, na wszystkich pocztach cesarstwa niemieckiego i w Austryi marek 5 (zob. Zeitungs Preisliste p. 1890 Seite 297. Abth. II. q. Nr. 47.) w innych krajach: cena poznańska z dołączeniem przesyłki.
Cena ogłoszeń
wynosi 15 fenygów od drobnego siedmiołamowego wiersza. — Reklamy po 30 fen. od wiersza. — Przekład na język polski bezpłatnie.

Piątek, 17 stycznia 1890.

AJENCYE KURYERA POZNANSKIEGO:
Rajchmann i Frendler, w Warszawie ulica Senatorska 22. — R. Mosse w Berlinie, Frankfurcie n. M., Hamburgu, Lipsku, Monachium. Norymberdze, Pradze, Strassburgu, Stuttgardzie, Wiedniu, Wrocławiu, Zurychu. — Haasenstein & Vogler w Bazylei, Dreźnie, Gdańsku, Hali n. S., Hanowerze, Genewie, Kamienicy (Chemnitz), Kolonii, Lubece, Norymberdze, — Havas Laffite & Comp. w Paryżu place de la Bourse 8.

Poznań, 16 stycznia.

Jeszcze w sprawie zatargu angielsko-portugalskiego.

Publikowana w sposób urzędowy wymiana ostatnich not dyplomatycznych między Anglią i Portugalią w jaskrawy sposób przedstawia całą brutalność, z jaką londyński gabinet usiłuje na korzyść swą dokończyć akcyi podjętéj w sprawie zatargowéj.

Owo kategoryczne ultimatum, doręczone portugalskiemu ministrowi spraw zagranicznych przez posła angielskiego w Lizbonie, brzmi bowiem w sposób następny:

„Rząd Jéj Król. Mości królowéj angielskiéj nie może uważać za zadowalniające i dostateczne poręczenia rządu portugalskiego — tak, jak je interpretuje rząd angielski. Tymczasowy konsul królowéj angielskiéj w Mozambiku donosi telegraficznie — opierając się na własnéj powadze majora Serpa Pinto, że wyprawa portugalska zajęła już terytora Shire, Katangas i inne miejscowości ziemi Makololów — które następnie ufortyfikowano i obsadzono załogami. Rząd królowéj angielskiéj *życzy sobie i obstaje przy tem* — aby *natychmiast* następne telegraficzne rozporządzenia wysłane zostały portugalskiemu gubernatorowi Mozambiku: *„Wycofaj pan wszystkie wojska portugalskie, które się obecnie znajdują nad rzeką Shire jako i na ziemiach Makololów i Mashony.“* Rząd królowéj angielskiéj uważa, że bez takiego rozporządzenia poręczenia dane przez rząd portugalski są iluzorycznemi — a p. Petre w skutek odebranych przez niego rozporządzeń będzie się widział zmuszonym, *oddalić się natychmiast z Lizbony wraz z wszystkimi członkami legacyi jeżeli jeszcze dziś po południu* nie odbierze zadawalniającéj odpowiedzi na powyższe oświadczenie. Odpowiedzi téj będzie on oczekiwać na pokładzie królewsko-angielskiego statku „Enchantress“ stojącego na kotwicy w zatoce Vigo.

Na powyższe nieskończenie szorstkie i aroganckie ultimatum odpowiedział portugalski minister spraw zewnętrznych notą, któréj końcowy ustęp brzmi w sposób następny:

„W obec alternatywy zerwania stósunków dyplomatycznych z W. Brytanią i wszelkich skutków, któreby ztąd musiały wyniknąć, rząd królewski poddaje się żądaniom wyrażonym w dwóch ostatnich notach angielskich — a zastrzegając sobie pod każdym względem prawa korony portugalskiéj do pomienionych afrykańskich terytoryów, jako i prawa przyznane jéj w artykule 12 berlińskiéj konwencyi, aby sprawę sporną rozstrzygnąć ostatecznie za pomocą pośrednictwa lub sądu polubownego — rząd portugalski wyśle do gubernatora Mozambiku rozkazy, jakie na nim *wymusiła W. Brytania.*“

Co sądzić o całém wystąpieniu Anglii, o tém i chwili wątpić nie może ten, który ma jakiekolwiek pojęcie o nieskodyfikowach prawach międzynarodowéj grzeczności i względności — zachowywanéj do pewnego stopnia przez wszystkie nowożytne państwa. To też jeżeli nie wręcz usprawiedliwioném, to przynajmniéj arcy-naturalném jest rozgorąkowanie, jakie zapanowało w całéj Partugalii a zwłaszcza saméj stolicy.

Doniesienia nadeszłe w téj mierze z Paryża stwierdzają to, — co wczoraj donosiliśmy na tém samém miejscu o wzburzeniu panującém w Lizbonie. Dumnych synów Albionu turbowano na ulicy i w tramwajowych wagonach — w cyrku niedozwolono występować angielskim klownom — a utworzono też „ligę patryotów,“ któréj członkowie zobowiązali się nadal już nie zakupywać żadnych angielskich towarów. Tłumy ludności udały się przed gmachy poselstw Francyi, Niemiec i Hiszpanii, wydając okrzyki na cześć mocarstw tych i na cześć europejskiéj kultury.

W poniedziałkowym numerze pisma naszego zamieściliśmy depeszę urzędową z Lizbony, według któréj cały gabinet portugalski podał się do dymisyi. Dotychczas nie odebraliśmy jeszcze żadnéj wiadomości, czy nowemu monarsze portugalskiemu udało się utworzyć nowe rządy państwa. Faktem jest tylko to, że don Karlos w ostatnią niedzielę naradzał się z p. Serpa Pimentel, nieubłaganym politycznym antagonistą dotychczasowego ministra spraw zewnętrznych, p. Barros Gomeza. Co do dążności p. Serpa Pimentel czytamy w londyńskiéj „Morning Post“ co następuje:

„Żałować wypada, że p. Serpa Pimentel głównie to zarzuca p. Baross Gomezowi — iż mu się nie udało nakłonić Anglii do poddania się pod wyrok sądu rozjemczego. Jedyną chwilą pomyślną dla tego rodzaju załatwienia sprawy była owa chwila, kiedy rząd angielski oświadczył — że dystrykt Nyassy znajduje się w sferze interesów angielskich. Wszelkie pretensye, których wówczas nie zdołano prawnie ugruntować — musiały odtąd stracić wszelkie prawne znaczenie, jeżeli je w ogóle kiedykolwiek posiadać mogły. Byłoby to ciekawem epizodem w historyi angielskiego państwa, gdyby międzynarodowa jakaś komisya miała dyskutować nad prawami Anglii do terytorów, które należą do niéj w sposób niewątpliwy.“

„Morning Post“ dodaje następnie w sposób zdradzający całą butę i arrogancyą ducha dumnego Albionu: „Do sprzeczki potrzeba przecież dwóch stron — a Anglia bynajmniéj nie ma chęci i potrzeby być jedną ze stron toczących sprzeczkę“.

Sensem moralnym tego frazesu jest to, że Anglia nie myśli bynajmniéj uznawać, aby artykuł 12 aktu traktatu berlińskiego mógł być zastósowanym w niniejszym przypadku.

Telegramy.

Berlin, 15 stycznia. Według depeszy z Zanzybaru przyszło do zupełnego porozumienia i podpisania ugody między sułtanem Zanzybaru a nadzwyczajnym pełnomocnikiem niemiecko-afrykańskiego stowarzyszenia, panem Vohsen, w sprawie wydzierżawienia ceł. W kołach tutejszego społeczeństwa rezultat ten wywołał jak największe zadowolenie.

Kolonia, 15 stycznia. „Köln. Ztg.“ przeczy stanowczo wiadomości, jakoby W, Porta była rozesłała okólnik do mocarstw w sprawie bułgarskiéj pożyczki. W. Porta od samego początku poinformowaną była o sprawie, ale nie wystąpiła z żadnem zastrzeżeniem. Trudno dziś przewidzieć, jaką postawę przyjmie W. Porta w obec rosyjskich propozycyi — ale zapewne nie odstąpi ona od postawy życzliwéj dla Bułgaryi, tak długo jak własne jéj interesa nie będą na szwank narażone.

Londyn, 15 stycznia. Według dzisiejszego doniesienia biura Reutera z Zanzybaru, nastąpiła w stanie choroby Emina paszy recydywa, a stan jego zdrowia jest znów bardzo niekorzystnym.

Londyn, 15 stycznia. Policya tutejsza zajętą jest badaniami w sprawie olbrzymiéj kradzieży tureckich 5 procentowych uprzywilejowanych obligacyi i innych wartościowych papierów — które przez Boulogne i Folkeston wyekspedyowano a skradziono między Paryżem a Londynem. — Feldmarszałek lord Napier umarł wczoraj po południu.

Londyn, 15 stycznia. W skutek częstych bardzo wypadków zapalenia płuc zmarło tu w ubiegłym tygodniu ogółem 1070 osób — a więc o 522 osób więcéj, niż zwykle tygodniowo umiera w Londynie. — W Edymburgu, Glasgowie i Dublinie śmiertelność wzmaga się również w sposób zastraszający.

Londyn, 15 stycznia. „Times“ donosi na dniu wczorajszym z Kairo, że kediwe na przedstawienia Stanleja przyrzekł użyć Emina paszę do służby państwowéj egipskiéj — i powiadomić go o tem niezwłocznie telegraficznie.

Wiedeń, 15 stycznia. Na dzisiejszém posiedzeniu konferencyi ugodowéj, które trwało całe cztery godziny, obradowano w dalszym ciągu nad sprawami sprawiedliwości. Najbliższe posiedzenie odbędzie się jutro o godzinie drugiéj po południu.

Wiedeń, 15 stycznia. Zażalenie związku szkólnego dla Niemców przeciw zarządzonemu jego rozwiązaniu oddalonem zostało przez trybunał najwyższy.

Peszt, 15 stycznia. „Nemzet“ uważa wiadomości o rzekomym kredycie dodatkowym, którego zamierza zażądać minister wojny, za przedwczesne i w każdym razie niedokładne. Chodzić może jedynie o przemianę kalibru 11 milimetrowego karabina na 8 milimetrowy. Zmiana ta kosztowałaby milion florenów lub półpięta miliona florenów, według tego czyby można karabiny zamienić, czy też trzebaby je przerobić.

Celowiec, 15 stycznia. Wczoraj o wpółdodziesiątéj wieczorem uczuto tu trzęsienie ziemi, które wywołało straszną panikę w teatrze.

Rzym, 15 stycznia. Następca tronu ks. Wiktor Emanuel, dziś udał się z Neapolu w podróż na Wschód.

Rzym, 15 stycznia. Encyklika papiezka o obowiązkach katolików w czasach obecnych, ukaże się w dniu jutrzejszym.

Rzym, 15 stycznia. „Esercito italiano“ donosi, że wyższa komisya jenerałów włoskich wczoraj po raz pierwszy zeszła się pod przewodnictwem jenerała Cialdiniego, aby unormować kadry komendantów armii na przypadek wojny. Praca ta wymagać będzie 5 do 6 dni czasu.

Petersburg, 16 stycznia. „Wiestnik“ urzędowy ogłasza własnoręczne pismo cara do jenerała-gubernatora Moskwy, w którem czytamy: Wstępując w nowy rok proszę Boga, aby i na przyszłość rozwój wewnętrznych sił ukochanéj ojczyzny dokonywał się nieprzerwanie, bez przeszkody, wśród pokoju, którego sobie wszyscy życzą i który wszystkich uszczęśliwia.

Madryt, 15 stycznia. Stan zdrowia królewskiego polepsza się bezustannie. W nocy ostatniéj spał on zupełnie spokojnie.

Białogród, 15 stycznia. Król Aleksander otrzymał od cara Aleksandra portret jego, w zamian za takiż podarunek przesłany carowi z okoliczności namaszczenia na króla serbskiego.

Ateny, 15 stycznia. Kilku członków rodziny królewskiéj zapadło na influencyą.

Nowy Jork, 15 stycznia. Według listów nadeszłych z Rio de Janeiro miało zginąć w rozruchach z dnia 18 grudnia roku około 100 przeciwników rządu tymczasowego, a nazajutrz rozstrzelano 21 przywódzców powstania.

Chicago, 15 stycznia. W śledztwie Cronina sędzia Mac Connell zatwierdził wytoczenie nowego śledztwa oskarzonemu Kunzemu — ale oddalił wniosek o wytoczenie nowego śledztwa reszcie oskarzonych.

Paryż, 15 stycznia. Wynalazca nowego francuzkiego karabina, pułkownik Lebel zmarł dziś w Sedanie. Chorował on tylko przez kilka dni, na ciężki atak influencyi.

* ***„Post“*** odebrała dziś z Brukseli następującą depeszę:

„Influencya grasuje w Rzymie, w Kwirynale i Watykanie. Audyencye odłożono. *Papież i 8 kardynałów zapadło na influencyą.*“

W Rzymie w ogóle epidemia ma łagodny charakter — można przeto mieć wszelką nadzieję, że w razie autentyczności powyższego doniesienia, Ojcu św. nie grozi żadne rzeczywiste niebezpieczeństwo.

Zebrania przedwyborcze.

W Opalenicy (na powiat grodziski) w niedzielę dnia 19 stycznia o godzinie 5½ po południu u p. Wł. Witajewskiego.

W Śremie w niedzielę dnia 19 stycznia o godzinie 4 po południu.

Poseł Ludwik Graeve wystąpi tu ze sprawozdaniem poselskiém.

W Zninie dnia 19 stycznia o godzinie 4 po południu w lokalu p. Suchnińskiego.

W Lwówku w poniedziałek dnia 20 stycznia o godzinie 11 z rana w hotelu Schillera.

W Krotoszynie (na powiat krotoszyński) w piątek dnia 24 stycznia o godzinie 11 przed południem na sali hotelu p. Kuschke.

W Poznaniu (na miasto Poznań) w niedzielę dnia 26 stycznia.

W Inowrocławiu dnia 26 stycznia o godzinie 3 po południu na sali parku miejskiego.

Poseł Józef Kościelski zda sprawozdanie z czynności poselskiéj.

W Ostrowie (na powiaty ostrowski i odolanowski) w niedzielę dnia 26 stycznia na sali p. Hofmańskiego.

W Obornikach w niedzielę dnia 26 stycznia na sali p. Głowińskiego.

Poseł hr. Hektor Kwilecki złoży sprawozdanie z czynności poselskiéj.

W Witkowie w oberzy p. Ogórkiewicza w niedzielę dnia 26 stycznia o godzinie 3½ po południu.

A nasze Spółki zarobkowe?

Całe lato i w początku jesieni roku zeszłego wrzało w Spółkach zarobkowych życie i praca: mieliśmy walne zebranie doroczne w Toruniu — potém walne zebrania obwodowe w Poznaniu, Gnieźnie i Toruniu, gdzie wszędzie załatwiano sprawy bieżące, dawano rady i wskazówki, a nakoniec pozakładano Stowarzyszenia czyli Związki obwodowe w myśl nowéj Ustawy z dnia 1 maja 1889. Na tych zebraniach wyrażano nadzieje, że po wydaniu nowéj Ustawy nowe Spółki wyrastać będą jak grzyby po deszczu, i że liczba tych dobroczynnych instytucyi znacznie się pomnoży.

Tymczasem rzeczywistość nie odpowiada wyrażonym w Toruniu i w Poznaniu nadziejom. O nowo powstających Spółkach nie wiele słychać. To, cośmy świeżo widzieli w Poznaniu, pokazuje, że na zakładanie wielkich Spółek spożywczych liczyć nie można — spodziewano się przynajmniéj udziału 100—150 członków, a tymczasem ledwo zebrało się 30, a przy wyborze Rady Nadzorczéj i Zarządu zaszły wypadki, które w dobrze obmyślanéj sprawie zachodzić nie powinny. Każdy uznaje potrzebę i pożyteczność takich Spółek, ale, jak się zdaje, odstraszają ludzi trzeźwo na rzecz patrzących dwa względy: 1) kwestya administracyi takiéj Spółki, 2) płatność członków. Zdaje się przeto, iż rzeczy pójdą dawnym trybem: gospodarze traktujący rzecz poważnie będą robili interesa wprost z fabrykami, przyjaciele powolniejszéj odpłaty będą używali droższego pośrednictwa.

W Spółkach zarobkowych pozmieniano wszędzie firmy według nowych przepisów, dodając nie tylko prawny dodatek „mit unbeschränkter Haftpflicht“ — ale zmieniając nadto firmę całą bądź to na firmę czysto polską, bądź na zupełnie niemiecką, lub polską i niemiecką. Nie było w tém jednolitego postępowania, każdy działał, jak chciał i umiał.

Nadto w wielu Spółkach zmieniono już cały dotychczasowy statut w myśl nowych wymagań, zaprowadzono zmianę w przyjmowaniu członków — a Spółka poznańska uchwałą walnego zebrania postanowiła zamienić się w Spółkę o ograniczonéj poręce. Jest to krok śmiały, z którego Spółka rokuje sobie znaczne korzyści, spodziewając się, że w ten sposób przyciągnie ona do siebie wszystkie żywioły, które dotychczas odstraszająca bogatych ludzi nieograniczona poręka — od Spółek odstręczała, z dala trzymały. Daj Boże, aby te nadzieje Spółki poznańskiéj się ziściły — jest ona pierwszą i najwalniejszą z naszych Spółek zarobkowych i niezawodnie przed wszystkiemi kroczyć powinna na czele.

Ale niestety w społeczeństwie naszém w tych właśnie sferach, które dobrém rozumieniem rzeczy przodować powinny — nie masz dostatecznego poglądu na te sprawy.

Zdarzyło nam się spotkać obywatela, który uważał sobie za zasługę, że *Spółki*, któréj jest członkiem, *nie wyzyskuje*, bo z niéj nie pożycza, tylko dywidendę od udziału pobiera.

Dziwi nas, że dotąd nic nie słychać o owych *Związkach obwodowych*, które z takim zapałem tworzyliśmy — że nic nie wiemy, czy *Patronat* przyjdzie do skutku, czy nie? Ten ogień, którym płonęły umysły zeszłego lata i jesieni, *przygasł* bardzo znacznie, a szkoda! Należałoby się przecież dowiedzieć, czy Związki obwodowe w Toruniu, Gnieźnie i Poznaniu udały się do władzy ministeryalnéj z żądaniem prawa rewizyi i wyłuszczeniem powodów, oraz wykazaniem swych kwalifikacyi. Czy już we wszystkich trzech Związkach wykonano uchwały walnych zebrań obwodowych, czy już Spółki otrzymały statuta na walnych zebraniach Związków obwodowych uchwalone?

Czy podania są już w ręku ministra spraw wewnętrznych? Czy nadeszły jakie odpowiedzi? Co zrobiły szanowne zarządy Związków obwodowych? A Patronat, który wchodzi w skład organów zarządu Związku poznańskiego i bydgoskiego, czy nie da inicyaty do załatwienia téj sprawy, dopełnienia formalności?

Najgorsza jest ta okoliczność, że to czego się od dawna obawiano, stało się smutną rzeczywistością: oto *Spółka kostrzyńska* przedstawia smutny i odstraszający a stwierdzony urzędownie obraz ruiny i dewastacyi. Deficyt wynosi podobno od 50—70 tysięcy marek. Od 10 lat niezwoływano walnych zebrań, nie robiono bilansu, nie przypuszczano rewizyi patronackich, chociaż rewizorowie formalnie szturmowali do pana dyrektora, nie chciano należeć do Związku Spółek zarobkowych i teraz oto pokazują się gorzkie owoce téj lekkomyślnéj bez granic praktyki. Co tam robiła Rada Nadzorcza — co robili członkowie, którzy przecież nie mogli nie widzieć tego, co się w Kostrzynie działo, gdzie weksli nie odnawiano, procentów nie płacono. Wszystkie nieformalności i nadużycia, jakie dotychczas w spółkach naszych zachodziły — są mizerną igraszką wobec tego, co się od lat przeszło 10 działo w Kostrzynie — gdzie surowa kara, jaka spotka niesumiennego winowajcę, niestety nie ochroni członków od ciężkich strat finansowych. Oby się sprawdziły wieści, że Bank Związku Spółek zarobkowych chce się zająć uregulowaniem téj zawikłanéj sprawy, przez co oszczędziłoby się członkom nagłych i nieuchronnych wypłat i załączonych z niem niedogodności.

Mowa od tronu.

Mowa od tronu, którą na otwarcie sejmu wygłosił wczoraj o 12 w południe w Białéj sali zamku królewskiego w Berlinie sekretarz stanu Bötticher w imieniu cesarza, brzmi jak następuje:

„Jego Cesarska i Królewska Mość raczył mi dać zlecenie, abym powitał sejm monarchii i wyraził podziękowanie za liczne dowody poddania i wierności, które cesarzowi i cesarzowéj złożono w ostatnim czasie w różnych prowincyach. Cesarz jest przekonany, że głęboką żałobę, w jaką pogrążył cesarza i dom królewski zgon cesarzowéj Augusty, kraj cały odczuł także i że wspomnienie jéj błogiego działania w dziedzinie miłosierdzia żyć będzie nadal w sercu narodu.

Położenie finansowe państwa okazało się po ukończeniu zeszłego i z rezultatów bieżącego roku obrachunkowego znowu pomyślném. Przewyższających pierwotne obliczenie dochodów pewnych gałęzi administracyjnych, nie można się atoli spodziewać w następnych latach w równéj wysokości, a nie ma prawie nigdzie widoków mniejszéj potrzeby wydatków, przeciwnie zapowiada się dalszy konieczny wzrost ich w wielu miejscach. Już na rok przyszły przewidzieć można znaczne zwiększenie się dodatków matrykularnych dla Rzeszy. Pomyślność obecnego położenia nie uwalnia nas od tego, abyśmy nie mieli umniejszyć ciężarów w przyszłości a nowych ciężarów przysparzać jéj z większą przezornością.

Przy chętném współdziałaniu Panów przeprowadzono podwyższenie pensyi urzędników, które wprawdzie stanowią pocieszający i drogocenny początek do zamierzonego ogólnego podwyższenia dochodów służbowych, które atoli nie dosięgają wcale potrzeb, mianowicie niższych i średnich stanowisk. Dla tego rząd czuje się zobowiązany przedłożyć Panom dalsze podwyższenie. Oprócz tego są przewidziane nowe pomnożone wydatki na potrzeby służby państwowéj, uregulowane pielęgnowanie sztuk i nauk, instytucye komunikacyjne wszelkiego rodzaju, jako też rólnictwa. Projekt etatu państwowego na rok 1890/91 zostanie Panom niebawem przedłożony, celem powzięcia uchwały, odpowiadającéj konstytucyi.

Układ z dnia 10 maja 1833 roku, podług którego reguluje się administracyą ceł i wspólnych podatków w obrębie turyngskiego związku ceł handlowych, nie odpowiada już znacznie zmienionym stósunkom. Z tego powodu stanął dnia 10 listopada 1889 nowy układ między pełnomocnikami państw związkowych, który lepiéj ma zabezpieczyć dalsze trwanie dotychczasowéj wspólności. Układ ten zostanie Panom również przedłożony do potwierdzenia odpowiednio do uchwał konstytucyi.

W przeszłéj sesyi zapowiedziany projekt do ustawy, mający na celu zamienienie dotychczasowego podatku klasycznego i dochodowego w jednolity podatek dochodowy i dalsze reformy w dziedzinie bezpośrednich podatków, powinienby nie dotykać wcale istniejących podatków gruntowych i budynkowych. Dotychczasowe atoli układy z sejmem okazały, że przypisuje się większą wartość zamierzonemu od dawna przekazaniu podatków gruntowych i budynkowych związkom komunalnym, i że w pierwszym rzędzie miano na myśli urzeczywistnienie tego właśnie projektu. Z tego rząd wziął pohop do roz-

Uczmy dzieci czytać po polsku!

szerzenia rozmiarów projektu w ten sposób, że z reformą podatków dochodowych ma być połączone przekazanie podatków realnych związkom komunalnym i równocześnie przedłożone do załatwienia. Odnośny projekt już się przygotowuje.

Aby zapewnić korzyści jednolitéj administracyi państwowéj w dziedzinie dróg żelaznych dalszym częściom kraju, zaproponowaném zostanie nabycie prywatnych kolei żelaznych. I w tym roku otrzymacie panowie projekt o rozprzestrzenieniu i podwyższeniu sprężystości sieci kolejowéj celem powzięcia uchwały.

Zeszłoroczne żniwa wypadły w niektórych częściach kraju niepomyślnie. Dzięki opiece, jaką otaczają urządzenia celne rzeszy krajowe rolnictwo, jest jednakże nadzieja, że będzie można bez trwałych ujemnych następstw pokonać trudne położenie, w jakie popadła ludność rólnicza niektórych części kraju w skutek rezultatu żniw. Rząd uważa za potrzebne, aby ułatwiać więcéj, niż dotąd, nabywanie gruntów i osiedlanie się. Otrzymacie też, Panowie, dla tego projekt do ustawy, podług którego ma być zaprowadzony przy nabywaniu gruntów rolnych prawny instytut dóbr rentowych.

Pocieszający obraz, jaki przedstawiał w roku zeszłym wzrost handlu i czynności przemysłowych, zaćmiły strejki robocze, które miały miejsce, mianowicie w obwodach węglowych, w wielkich rozmiarach, przyczem nie obyło się bez niedotrzymania prawnego kontraktu i nie bez zajść gwałtownych. Jego Cesarską Mość przejęło to zadowoleniem, że pracodawcy w wielu razach z pominięciem własnych interesów starali się zaradzić uzasadnionym zażaleniom górników a nawet uczynić zadość daleko sięgającym żądaniom. Jego Cesarska Mość też czuje się uprawnionym do oczekiwania, że dalsze próby zakłócania jedności między właścicielami kopalni a górnikami rozbiją się o zdrowy rozsądek ludności i że odtąd ustaną niebezpieczne nie mniéj dla wszystkich robotników, jak i dla istnienia przemysłu przerwy czynności ekonomicznéj. Rząd, który ściśle nakazał śledztwo wyrażonych przez górników żądań i zażaleń, zwraca na tę kwestyą bezustannie baczną uwagę; z drugiéj strony poczyniono kroki, aby natychmiast zapobiedz skutecznie wszelkiemu zakłócaniu ładu i porządku publicznego.

Swą troskę o dobrobyt klas pracujących uwydatnił rząd przez swe współdziałanie przy ustawach państwa o zabezpieczeniu robotnika przeciw następstwom choroby, nieszczęśliwego przypadku, albo niezdatności do pracy. Nie przestanie on i nadal śledzić bacznie wszystkich okazujących się potrzeb i starać się o zadosyćuczynienie tymże. Owa pieczołowitość w połączeniu z podwyższeniem zapłaty daje rękojmią, że robotników przeniknie w wyższym stopniu świadomość zabezpieczonego położenia.

Celem uproszczenia obecnych przepisów, odnoszących się do sporządzania notaryalnych dokumentów i możliwego uregulowania kosztów w sprawach dobrowolnego sądownictwa otrzymacie, Panowie, również projekty do ustaw.

O wykonaniu ustawy z dnia 13 Maja 1888 r. odnoszącéj się do udzielenia zapomogi z kasy państwowéj, celem usunięcia spustoszeń, wywołanych powodzią w r. 1888, otrzymacie, Panowie, odnośny memoryał.

Ku zadowoleniu Jego Cesarskiéj Mości są stosunki Niemiec do mocarstw zagranicznych we wszystkich kierunkach dobre.

Jego Cesarska Mość ma nadzieję, że prace Panów w nowéj sesyi natchnione będą duchem pełnego ufności współdziałania z rządem i przyniosą krajowi dobrobyt i powodzenie.

Z powodu mowy tronowéj.

Wczorajsza mowa od tronu zaznacza przedewszystkiem pomyślność obecnéj sytuacyi — dodaje atoli zarazem, że tak wysokich dochodów, jak w obecnym roku, w przyszłych latach spodziewać się nie należy. Obecnych przewyżek, które są następstwem nieusprawiedliwionego podwyższenia ciężaru podatkowego, zamierza rząd użyć na powiększenie funduszu przeznaczonego na umorzenie długów państwowych. Co się tyczy obawy, że lata przyszłe nie będą tak pomyślne, jak rok obecny, to słusznie zauważa „Freisin. Ztg.“, że główne dochody w budżecie państwowym pochodzą z dochodów kolejowych; te zaś, dzięki wysokim taryfom, pozwalają się w obec rosnącéj komunikacyi spodziewać z każdym miesiącem większego wzrostu. Tego samego oczekiwać należy w skutek podrożenia cen węgla, także i na przyszły rok, co do dochodów z kopalni państwowych. Mowa zapowiada wprawdzie podwyższenie dodatków matrykularnych na Rzeszę, ale organ Richtera zauważa, że tę przewyżkę rozchodu wyrówna najkompletniéj przewyżka z dochodów celnych, które wedle przepisu (lex Huene) rozdzielane bywają pomiędzy poszczególne państwa związkowe; tenże sam organ twierdzi nawet, że pozycye etatowe w budżecie Rzeszy zostały pod tym względem w sztuczny sposób obliczone za nisko.

Jak w wielu dawniejszych, znajdujemy i w ostatniéj mowie wzmiankę o potrzebie podwyższenia pensyi urzędników, ale wszystkie napomknienia, odnoszące się do tego, co rząd obecnie w téj mierze właściwie uczynić zamierza, są bardzo niejasne. Jeden punkt tylko był wyraźny, — oto wedle ostatniéj mowy tronowéj potrzebują reformy przedewszystkiem urzędy średnie i niższe.

Mowa wspomina także o reformie podatków klasycznych i dochodowych. Podczas kiedy atoli w roku zeszłym zapowiadała mowa od tronu wyraźnie, że projekt taki zostanie przedłożony sejmowi, znajdujemy w tegorocznéj tylko oświadczenie, że odpowiedni projekt się przygotowuje. W zeszłym roku powiedziano, że nowa ustawa „rozszerzy ułatwienia, przyznane już uboższym i wzmocni środki sprawiedliwego opodatkowania dochodów przez zaprowadzenie obowiązku deklaracyi.“ Tego roku o treści nowéj ustawy dowiadujemy się tylko tyle, że dotychczasowy podatek klasyczny i dochodowy zamieniony zostanie na jednolity podatek dochodowy.

Z reformą podatku dochodowego ma być połączone przekazanie podatków realnych związkom komunalnym. Pierwotny wniosek Huenego żądał, jak wiadomo, aby połowa dochodu z podatku gruntowego i budynkowego, a więc roczna suma około 36 milionów marek, przekazywaną była związkom komunalnym, w miejsce tego przekazywania z dochodów ceł zbożowych, które się odbywa na mocy *lex Huene* z dnia 14 maja 1885 r. Ostatnie dochody atoli (z ceł zbożowych) są obecnie w skutek znacznego wzrostu przywozu zboża zagranicznego znacznie wyższe od przewidzianéj we wniosku Huenego sumy 36 milionów marek.

Zaprowadzenie prawnego instytutu dóbr rentowych, ma zapobiedz zgubnym skutkom przewagi wielkich latyfundyów nad drobną własnością i ułatwić nabywanie gruntów gospodarskich.

Zakończenie mowy zapewnieniem pokojowem przyjął sejm hucznemi oklaskami.

Co rozumieć należy przez wyrazy „die Angelegenheiten des Kreises?“

Wspomnieliśmy już po dwa razy w piśmie naszém, że sejmikowi powiatowemu po wyborze wydziału powiatowego przysługuje prawo przelania na tenże wydział niektórych spraw powiatowych „die Angelegenheiten des Kreises“, albo też zatrzymania ich dla siebie. Do spraw tych wedle urzędowego wykazu należy:

1) przygotowywać i wykonywać uchwały sejmiku powiatowego, o ile sprawy te nie należą do pewnych komisyi, komisarzy albo urzędników, którzy otrzymali odpowiednie polecenie na mocy ustawy albo uchwały sejmiku powiatowego,
2) administrować sprawy powiatowe wedle ustaw i uchwał sejmiku powiatowego — jako też stósownie do budżetu powiatowego, który przez sejmik powiatowy ustanowiony został,
3) mianować urzędników powiatowych oraz kierować ich urzędowaniem i mieć nadzór nad temże urzędowaniem,
4) wypowiadać swe zdanie o wszystkich sprawach, które władze rządowe przekażą sejmikowi powiatowemu.

Panowie landraci w wezwaniach i zaproszeniach członków sejmików powiatowych na też sejmiki, (które się odbywać będą w miesiącu lutym), proponują stanom powiatowym, aby „dla uproszczenia“ procedury, wszystkie te czynności przekazano wydziałom powiatowym, bo nowa ustawa o samorządzie administracyjnym na to pozwala.

Myśmy zrobili swoje, poruszając tę sprawę z obowiązku dziennikarskiego, i zwracając uwagę na jéj doniosłość. Prosimy przy téj sposobności szanownych Przyjaciół pisma naszego, zasiadających w sejmikach powiatowych, aby ze względu na ważność spraw, stojących na porządku obrad, raczyli nas choć pokrótce powiadomić o przebiegu tych obrad, o liście członków Wydziału powiatowego, zaproponowanych przez stany powiatowe panu Naczelnemu Prezesowi do zatwierdzenia, oraz o wszystkich ważniejszych sprawach, jak n. p. obmyślenie środków na opędzenie kosztów nowych Wydziałów powiatowych, biur, urzędników itd., jakie na sejmiku traktowane były.

Dotychczas publiczność mało tą sprawą się zajmowała, dzisiaj ze zmianą przepisów administracyjnych powinni mężowie kompetentni publiczność myślącą więcéj z temi sprawami powiatowemi zaznajamiać.

Sądzimy, że zdanie nasze jest zdaniem ogółu czytelników naszych i spodziewamy się, że znajdziemy oddźwięk w naszych polskich stanach powiatowych.

Sprawy sejmowe.

Z rozpraw Izby poselskiéj.

Berlin, 15 stycznia.
(1 posiedzenie.)

Marszałek zeszłéj sesyi *Köller* zagaja posiedzenie o godzinie 1 minut 8, wzywając Izbę, aby jak zwykle na początku obrad najprzód wyrazić uczucia poddania i czci dla króla, jakiemi Izba zawsze jest przejęta. Izba podnosi trzykrotny okrzyk.

Marszałek *Köller* zabiera głos i mówi: Mości Panowie! zbieramy się pod bolesném wrażeniem dotkliwéj straty, jaką poniósł cesarz i król, cały dom królewski i cały kraj: Jéj Cesarska Mość Cesarzowa i Królowa Augusta podążyła za swym chwalebnym małżonkiem, naszym wielkim cesarzem i królem Wilhelmem do wieczności. Przywykły do dzielenia radości i smutku z królem i domem królewskim, opłakuje naród pruski zgon królowéj, któréj całe życie było oddane wypełnianiu obowiązków i dziełom miłosierdzia i miłości bliźniego i któréj niestrudzona zabiegliwość o cierpiącą ludzkość osuszyła wiele łez, niepowstrzymana ani chorobą, ani wiekiem, ani fizycznemi cierpieniami. Wdzięcznem sercem zachowa lud pruski pamięć o dostojnéj téj pani. Panowie zaś zapragną niezawodnie wyrazić Jego Cesarskiéj Mości serdeczne współczucie, jakiem przejętą jest Izba i, jak przypuszczam, zlecą prezydyum, aby to uczyniło w sposób odpowiedni. Ponieważ żaden protest się nie podnosi, przeto prezydyum postąpi stósownie do tego życzenia Izby.

Marszałek stwierdza następnie, że w biurze zaanonsowało się już 290 członków, że więc Izba jest zdolną do powzięcia uchwał i naznacza następne posiedzenie na jutro o godzinie 12. (Obiór prezydyum, przyjmowanie projektów król. rządu).

Koniec o godzinie $1^1/_4$.

Z rozpraw Izby panów.

Berlin, 15 stycznia.
(1 posiedzenie.)

Dotychczasowy marszałek, książe *Raciborski*, zagaja posiedzenie o godz. $2^1/_4$ wzywając Izbę do wzniesienia trzykrotnego okrzyku na cześć cesarza, co też następuje.

Na tymczasowych sekretarzy wyznacza marszałek pp. Mellenthina, Wiedebacha, Schöninga i Theunego.

Obecnych jest 93 członków, Izba ma zatem potrzebną ilość głosów do powzięcia uchwały i przystępuje zaraz do wyboru prezydyum.

Na propozycyą p. *Kleista z Retzowa* Izba wybiera przez aklamacyą to samo prezydyum, t. j. ks. Raciborskiego, pp. Rochowa i dr. Miquela.

Marszałek *ks. Raciborski*: Zanim rozpoczniemy obrady nad sprawami Izby, pozwólcie mi, panowie, wspomnieć o wypadku, który w najcięższą żałobę pogrążył króla, dom królewski i kraj cały. Cesarzowa i królowa Augusta podążyła za swym małżonkiem, wielkim cesarzem-bohaterem, z którym dzieliła trudy i chwałę i przeszło pół wieku połączoną była, w krainę śmierci. Mości panowie! Izba Panów, do któréj należy wielu członków w sędziwym wieku, ma przed wszystkimi przyczynę zachować najwięcéj pięknych wspomnień o dostojnéj Zmarłéj, będąc dłuższy czas od innych świadkiem podziwienia godnych zalet zgasłéj pani. Może też doskonale ocenić zasługi, jakie zaskarbiła sobie dostojna ta Pani w ciągu długiego życia przez swe współdziałanie i wpływy we wszystkich dziedzinach, a mianowicie na polu sztuki i nauki, w dziedzinie uczynków miłosierdzia dla chorych i ubogich. Zasług tych nie zapomną wszyscy ci, których Zmarła otoczyła opieką i pomocą a jéj gorliwość i obowiązkowość zachęcać będą do wytrwałości. Jéj pamięć będzie błogosławioną po wszystkie czasy w stowarzyszeniu „czerwonego krzyża“, stowarzyszeniu kobiet i wszystkich instytucyach, które noszą jéj miano. Pozwalam sobie przypuszczać, że Wysoka Izba odczuwa potrzebę wyrażenia królowi współczucia swego i proponuję, aby zechciała zlecić to prezydyum swemu.

Izba przystaje na tę propozycyą.

Na wniosek p. Kleista z Retzowa Izba obiera definitywnych sekretarzy: pp. Dietzego, Mellenthina, Neumanna, v. d. Ostena, Pfuola, Reinesdorfa, Schöninga i Wiedebacha.

Izba zatém jest ukonstytuowana.

Przyszłe posiedzenie jutro o godzinie 1. (Wybór członka do komisyi matrykularnéj, zaprzysiężenie członków).

Koniec o godzinie 3.

Z rozpraw parlamentu.

Berlin, 15 stycznia.
(43 posiedzenie.)

Marszałek *Levetzow* zagaja posiedzenie o godzinie 2 minut 25.

Przy stole rady związkowéj minister *Bötticher*.

Na porządku obrad: wnioski Izby.

Na pierwszém miejscu stoi wniosek dep. dr. *Bartha i Rickerta*, odnoszący się do zmiany i uzupełnienia ustawy o wyborach.

Uzasadniając swój wniosek, protestuje deputowany *Rickert* przeciwko sposobowi, w jaki znane „pismo europejskie“ („Kolońska Gazeta“) i inne pisma „patryotyczne“ starały się ośmieszyć jego wniosek. Mówca uzasadniając swój wniosek, zwraca uwagę na to, że pięcioletni okres ustawodawczy, tém więcéj wymaga ochrony prawa bezpośrednich i tajnych wyborów. Jako pożądaną, uważa p. Rickert odezwę wszystkich przywódzców stronnictw, w któréj by upomnieli poszczególne komitety wyborcze, aby używały kartek wyborczych tylko jednéj wielkości i jednego koloru, i zwraca się mianowicie z prośbą do dr. Windthorsta, by go poparł „powagą swego nazwiska.“

Deput. *Struckmann* (nar.-lib.) oświadcza się za tendencyą wniosku, lecz nie uważa go za odpowiedni do obrad plenarnych, upatrując w nim znaczne niedostatki praktyczne. Ponieważ często nie możnaby wcale wypełnić wszystkich warunków, jakich żąda wniosek, całym rezultatem byłby szereg protestów wyborczych, którym w sprawie téj brakowałoby wszelkiéj podstawy.

Deput. *dr. Barth* (wolnom.) zauważa w obec tego, że w Australii o wiele ostrzejsze rozporządzenia chronią swobodę i tajność wyborów, a nikt się nie uskarża. Mówca stara się następnie rozproszyć wątpliwości, podane przez poprzedniego mówcę.

Deput. *Mueller* (stron. rząd.) przeczy twierdzeniu, jakoby jego stronnictwo, lub jedno z powinowatych mu popierało wpływy wyborcze i twierdzi, że wniosek sprowadziłby mniejszy tylko udział w wyborach, gdyż właśnie ludzie niższego stanu wysoko cenią prostotę i wygodę procederu wyborczego, który im nie zabiera wiele czasu. Mówca uważa zmianę dotychczasowéj manipulacyi wyborczéj za zbyteczną.

Dep. *dr. Windthorst* zauważa, że centrum ma wszelki powód powitania z radością każdego zamiaru trzymania głosowania w tajemnicy. Mówca oświadcza, iż osobiście nie jest zwolennikiem tajnych wyborów, że atoli należy czuwać nad ich integralnością, skoro już są zaprowadzone. Zdaniem dr. Windthorsta, najlepiéj pozostawić ostateczne rozstrzygnięcie téj kwestyi następnemu parlamentowi.

Przemawiali jeszcze za i przeciw wnioskowi dep. *Hegel*, *Munckel*, *Singer* i wreszcie także i poseł nasz

p. ***Józef Kościelski,*** wyrażając dla wniosku sympatyę Polaków, którzy popierają go całemi siłami, ponieważ smutne zrobili doświadczenia z całą praktyką wyborczą.

W końcu zabiera jeszcze raz głos dep. *Rickert*, którego wniosek Izba zamierza wziąć niebawem pod drugie obrady.

Przyjąwszy wniosek o zmianę ordynacyi sądowéj dla wojska, Izba odracza obrady na jutro o godzinie 1. (Koniec etatu.)

Koniec o godzinie 5.

„Luthers Lebensende.“

(Napisał ks. Paweł Majunke).

Zaciętość i niepohamowana gwałtowność, z jaką przeciw Kościołowi katolickiemu i Stolicy apostolskiéj czyli Rzymowi, jako środkowemu punktowi jedności katolickiéj występuje Związek ewangielicki, pastor Thümel i inni mirmidonowie protestantyzmu, skłoniła proboszcza z Hochkirch pod Głogową do poruszenia dawnéj, a dziś na poły zapomnianéj sprawy o śmierci Lutra.

Kościół katolicki jest tak mało zaczepnéj natury, tak mało goni za tego rodzaju skandalicznemi wypadkami, że ani w podręcznikach historyi kościelnéj, ani też nawet w pismach politycznych o nich nie wspomina, i wcale nie myśli przeciwieństw wyznanionych w ten sposób zaostrzać. Rzeczywiście po dziełach ks. Döllingera o reformacyi i po znakomitéj pracy księdza prof. Jansena, sprawa Lutra dla katolików jest *causa finita*, Kościół katolicki przechodzi nad nią do porządku i pomijając *teoryą*, może się tylko liczyć z jéj praktycznemi wynikami i konsekwencyami.

Atoli związki ewangielickie i hece urządzane przez panów Thümlów i ich zwolenników, wyprowadzają znów na powierzchnią wypadków takie pytanie, jak śmierć Lutra i budzą chęć rozwiązania tak zawiłych kwestyi.

Przeszło 300 z górą lat utrzymuje się pogłoska, że dr. Marcin Luter nie umarł śmiercią naturalną, lecz że się powiesił na poręczy łóżka. Sprawa rozstrzygnięcia téj kwestyi jest trudną — nie powiemy téż, aby księdzu Majunkiemu udało się ją rozstrzygnąć całkowicie i udowodnić czytelnikowi, że dr. Marcin Luter rzeczywiście się powiesił. Atoli ma ks. proboszcz Majunke tę zasługę, że sprawę na pół zapomnianą wznowił i odnośny materyał umiejętnie i przejrzyście czytelnikowi przedstawił.

Pierwszą część dowodzenia ks. Majunkego stanowią prawdopodobieństwa psychologiczne. Luter umarł w roku 1546 — a już całe dwa poprzednie lata sprawa jego przedstawiała się bardzo mizernie. Wśród jego przyjaciół i zwolenników zwiększało się codziennie rozdwojenie, rozdzierające sektę jego na różne odcienia i odrębne zborzyska. Pomiędzy teologami protestanckimi nie było trzech, z pomiędzy których dwóch mogłoby się zgodzić na jedno zdanie. Książęta i panowie protestanccy zabrawszy z dóbr ziemskich Kościoła, co się zabrać dało, okazywali dla nowéj nauki obojętność, a o twórcę jéj wcale się nie troszczyli. Juryści w obozie protestanckim stanowili względem dr. Marcina i jego teologów żywioł bardzo nieprzyjazny, a ze strony reformatora byli przedmiotem niesłychanych obelg i kalumnii. Zepsucie i rozpasanie obyczajów szerzyło się w sposób niesłychany, nawet z własnego domu, z żony i synów, będących chodzącym wyrzutem reformatora, nie był tenże zadowolony. To téż w takiém rzeczy położeniu, zwłaszcza, gdy Kościół kat. coraz mężniéj łamał wszystkie przeszkody i w coraz więcéj zwycięzkim pochodzie naprzód się posuwał — nie dziw, że Luter tracił odwagę, że powtarzał: „bodajbym raczéj nigdy téj sprawy nie był rozpoczynał!“ i że na widok zwycięskich postępów Kościoła powtarzał: „módlcie się za Pana Boga, aby go papieski djabeł nie pokonał!“ Że w ostatnim roku swego życia opuszczał często żonę i synów, że nareszcie na dobre z Wittenbergi przeniósł się sam do Eisleben, że stale zaglądać zaczął do dzbana i pisywał „ich saufe wie ein Deutscher und fresse wie ein Böhme“ — że wypijał do obiadu lub do kolacyi po 5—6 litrów wina (sextarius), że coraz częściéj miewał widzenia djabelskie, przyczém szatan z niego się natrząsał i różne sprosne widowiska mu pokazywał, to jest rzeczą znaną i niejednokrotnie przez najznakomitszych historyków dokumentami stwierdzoną.

Skonstatowawszy taką psychologiczną prostracyą u dr. Marcina Lutra, taki stan djabelskich wizyi, dających wiele do myślenia, cóż dziwnego, że w następujących śladach i dowodach pozytywnych znaleść można potwierdzenie tego, co wieść odwieczna głosi, a co z czasem poszło w zapomnienie.

Zobaczmy teraz, jak wyglądają te pozytywne dowody, i jak się w przebiegu dziejów przedstawiają, aby czytelnik sam wyrobił swoje w téj mierze zdanie.

(Ciąg dalszy nastąpi).

KORESPONDENCYE.

Berlin, 15 stycznia.
(Sesya sejmowa. — Z Koła polskiego.)

Sądząc z mowy tronowéj, sesya sejmowa nie będzie tak krótkotrwałą, jak dawniéj mniemano; zwłaszcza, że z powodu wyborów do parlamentu nastąpi prawdopodobnie odroczenie, czyli raczej przerwa w obradach 2—3 tygodniowa. — Co do reformy podatkowéj, która wedle mowy tronowéj przygotowuje się, zdania u posłów są podzielone; niektórzy sądzą, że jeszcze w téj sesyi będzie projekt gotowy i przedłożony sejmowi, inni, i to liczniejsi, powątpiewają o tém.

Posłowie Polacy zjechali się, braknie tylko dwóch; jutro, w czwartek odbędzie się posiedzenie Koła i jego ukonstytuowanie.

Praga czeska, 14 stycznia.
(Zwrot w ruchu husyckim. — Nowe stowarzyszenie staroczeskie. — Konferencya ugodowa.)

(XX.) Listy pasterskie Kardynała Arcybiskupa tudzież innych Biskupów w sprawie *husytyzmu* odniosły pożądany skutek. Młodoczechom nie udało się rozdmuchać ruchu husyckiego. Na pomnik dla Husa zebrali dotąd tylko 25,000 fl. a w listopadzie przechwalali się, że przez miesiąc zbiorą milion! Jak wiadomo, w radzie miejskiéj Młodoczesi postawili wniosek, aby wyznaczyć w Pradze miejsce dla pomnika Husa i to na placu św. Wacława; nadto żądali znacznéj subwencyi miejskiéj na ten pomnik. Komisya, któréj te wnioski przekazano, dyplomatyzowała przez kilka tygodni, aż nagle wzbudzony przez pp. Gregra i Vaczatego zapał dla neohusytyzmu ochłódł. Że tymczasem nastał znaczny zwrot, świadczy o tém fakt, że na wczorajszém posiedzeniu komisyi sam dr. Podlipny, jeden z najradykalniejszych Młodoczechów, oświadczył, iż ze względu na opozycyą, jaką wywołała sprawa pomnika dla Husa, Młodoczesi nie żądają już od rady miejskiéj subwencyi, lecz tylko bezpłatnego placu. Sędziwy dziejopisarz *Tomek* na temże posiedzeniu komisyi podniósł ponownie, że nie wolno obrażać uczuć katolickich narodu czeskiego, ani zrażać sobie szlachty historycznéj, która jest stanowczo przeciwną wszelkiemu uczczeniu Husa. Szumnie rozpoczęta przez Młodoczechów pod hasłem neohusytyzmu akcya spełzła na niczém. W ogóle wszystkie ich polityczne wybryki doznałyby tego samego losu, byle wystąpić przeciwko nim zasadniczo i uważnie a nie ulegać inicyatywie młodoczeskiéj jako nibyto „popularnéj“.

Zdaje się, że Staroczesi wreszcie pojęli konieczność systematycznéj walki przeciwko obozowi radykalnemu. Zamierzają bowiem we wszystkich okręgach zakładać stowarzyszenia staroczeskie, któreby już teraz przygotowywały publiczność na przyszłe wybory do rady państwa. Pierwsze z tych nowych stowarzyszeń utworzyło się w niedzielę w Kolinie — na odnośnem zebraniu przemawiał zięć dr. Riegera, prof. Braf, wykazując konieczność oparcia się awanturniczym pomysłom Młodoczechów. Staroczescy posłowie do sejmu i do rady państwa z okręgu katolickiego byli obecni na zebraniu. Postanowiono utworzyć stowarzyszenie, do którego zapisało się natychmiast blizko 300 osób po większéj części z inteligencyi. Prezesem wybrano radzcę miejskiego, dyrektora Kroutila. Odczytano też mnóstwo depesz gratulacyjnych od wybitnych Staroczechów. Dodajmy, że właśnie okręg koliński jest jednym z tych, na którego

zdobycie przy przyszłych wyborach do rady państwa (1891 r.) Młodoczesi najbardziéj liczą.

W téj chwili jednak wszystko zależy od wyniku obrad wiedeńskiéj *konferencyi ugodowéj*. Gdyby tam istotnie przyszedł do skutku kompromis pomiędzy Staroczechami a Niemcami, przy przyszłych wyborach te dwa stronnictwa wystąpiłyby solidarnie przeciwko kandydatom młodoczeskim. W takim zaś razie Młodoczesi nie zdobędą ani jednego mandatu w okręgach miejskich, bo niemal we wszystkich miastach czeskich jest mniejszość niemiecka, dość znaczna, aby przy wyborach zapewnić zwycięztwo kandydatom staroczeskim. Gdyby n. p. w Pradze Staroczesi przy ostatnich wyborach sejmowych w lipcu r. z. byli Niemcom odstąpili jednego mandatu, byliby za pomocą głosów niemieckich od razu przeprowadzili wszystkich swych kandydatów. Kombinacya podobna wtedy nie była możliwą, ale stałaby się naturalną, gdyby z konferencyi wynikła ugoda niemiecko-czeska.

To téż nie dziw, że „Narodni Listy" oburzają się na akcyą ugodową. W sam czas przypomniała im „Bohemia" walny zjazd młodo-czeski z 3 marca roku 1879, na którym ówczesny przywódzca Młodoczechów dr. Sladkowski bardzo dobitnie wykazywał potrzebę ugody z Niemcami.

Wiedeń, 14 stycznia.

(Koszta rządów rosyjskich w Bułgaryi. — Konferencya ugodowa. — Szkoły a influenza. — Poeta-jubilat).

(ꝏ) Rosyjskie protestacye przeciwko pożyczce bułgarskiéj nie sprawiły ani na dwory, ani na giełdy żadnego wrażenia, natomiast wywołały bardzo nieprzyjemne dla Rosyi wyjaśnienia ze strony bułgarskiéj. Rosya domaga się 10 milionów rubli pod tytułem kosztów okupacyi w latach 1877 i 1878. Tymczasem, jak zaznacza wychodząca w Zofii „Bulgarie," dowódzca korpusu rosyjskiego książę *Dondukow-Korsakow* nie złożył nigdy rachunku z dochodów i wydatków w czasie swych rządów. A jednak ściągał znaczniejsze podatki, niż przedtém rząd turecki. Po opuszczeniu Zofii książę Dondukow w archiwach tamtejszych pozostawił tylko arkusz papieru, na którym spisał donacye dla jenerałów rosyjskich, wynoszące pomiędzy 40 a 60,000 rubli. Takie sumy otrzymali z dochodów bułgarskich Lullianow, Gresser, Dernentowicz, Drikow, Tuchalka itd. „a dla mnie jako ces. rosyjskiego komisarza 250,000 rubli" — zaznaczył wreszcie sumienny książę. Czy te donacye nastąpiły na mocy ukazu, czy też tylko z fantazyi księcia Dondukowa, nie wiadomo. W każdym razie świadczą one, że „wspaniałomyślni" oswobodziciele nie zapomnieli o sobie, lecz wzięli grubą zapłatę za swą dosyć dziką gospodarkę w Bułgaryi. Jeżeli nadto rząd rosyjski obliczył koszta okupacyi na 10 milionów rubli, to zważywszy znaczne dochody krajowe, któremi w tym czasie rozporządzał, nie uczynił „oświobodzonym" braciom słowiańskim żadnego podarunku. Austrya od 10 lat zarządza Bośnią i Hercogowiną, które są mniéj bogate od Bułgaryi, ale zupełnie pokrywają własnemi dochodami koszta okupacyi.

Konferencya ugodowa pracuje pilnie i, jak mi mówił w niedzielę dr. Rieger, widoki są dosyć pomyślne. Zdawało się, że rozdzielenie rady agronomicznéj napotka na wielkie trudności, ponieważ prezes téj rady książę Karól *Schwarzenberg* (starszy) był dawniéj stanowczo przeciwny podziałowi. Atoli wezwany do Wiednia i ulegając wpływom dworu, zgodził się na podział. Jest więc zgoda co do podziału rady szkólnéj, sądu krajowego i rady agronomicznéj na sekcye czeską i niemiecką. Większą trudność sprawia kwestya językowa co do sądów. Według rozporządzeń z lat 1880 i 1886 właściwie każdy sędzia w Czechach powinien władać dwoma językami krajowemi. Niemcy jednak upierają się przytém, aby od sędziów w okręgach niemieckich nie domagano się znajomości języka czeskiego i zgadzają się tylko na przydzielenie tym sądom tłómaczów. Czesi w tej mierze stoją na stanowisku terytoryalném, Niemcy na narodowościowém. Jeżeli jednak zamianowanie sędziów władających obu językami nie ma zależeć od tego, czy odnośny okręg należy do Czech czy nie, lecz od tego, ile liczy ludności czeskiéj, natenczas zapewne w niektórych czysto niemieckich okręgach Czech sędzia, władający językiem czeskim, jest zbyteczny, ale za to Czesi mogliby się domagać sędziów czeskich np. w Wiedniu, gdzie jest bardzo dużo Czechów. Bądź jak bądź, dyplomacya hr. Taaffego może ostatecznie zdoła sprowadzić porozumienie pomiędzy zwaśnionymi synami Bohemii.

Wczoraj wśród ulewnego deszczu otwarły się znowu podwoje szkół tutejszych, zamknięte przez kilka tygodni z powodu influenzy. Okazało się, że dziatwa szczęśliwie przebyła epidemią. Przed świętami Bożego Narodzenia prawie we wszystkich szkołach tutejszych na 100 uczni było 25 do 30 chorych. Natomiast wczoraj brakowało tylko 5 do 6 od sta, to jest 2 od sta więcéj, niż zwykle. Około 90 uczni na sto donieśli, że przez kilka dni cierpieli na influenzę, ale pomiędzy uczniami nie zaszedł ani jeden wypadek śmierci. Natomiast umarło w czasie wakacyi 4 nauczycieli.

Wczoraj nestor poetów austryackich, urodzony 13 stycznia r. 1802 Edward *Bauernfeld* obchodził 88 rocznicę swych urodzin i z téj okazyi otrzymał mnóstwo powinszowań, rymowanych i prozą, ustnie, listownie i telegrafem, tudzież wiele kwiatów i innych podarunków. Już w roku 1826 Bauernfeld wystąpił z poezyami lirycznemi, od r. zaś 1831 napisał kilkadziesiąt bardzo wesołych, po części wykwintnych, a zawsze nacechowanych kolorytem miejscowym wiedeńskim, komedyi.

NIEMCY.

* Berlin, 15 stycznia. O losach ustawy antysocyalistycznéj mówią i obradują wiele, nikt jednak nie umie powiedzieć o nich nic pewnego. Najnowsza wersya głosi, że ustawa przyjdzie pod obrady parlamentu w przyszłym tygodniu i że przybędzie na nie także ks. Bismarck. Jeżeli ustawa przejdzie jeszcze przy drugiem czytaniu, wtenczas będą musiały stronnictwa kartelowe zająć jasne stanowisko.

— *„Hamb. Nachr."* otrzymują od przewodniczącego niemieckiéj linii w Lewancie zawiadomienie, że nic nie wie o projekcie bocznéj linii z Hamburga do Saloniki, łączącéj się z projektowaną linią północno-niemieckiego „Lloyda" na Saloniki, Port Said, Aden do Zanzybaru. o któréj „Hamb. Nachr." otrzymały depeszę telegraficzną z Berlina. Niemiecka linia w Lewancie nie może w ogóle ani myśleć o urządzeniu podobnego połączenia. W kołach kupieckich istnieje zapatrywanie, że tylko prosta linia z Hamburga do Zanzybaru może odpowiadać celowi, jaki zamierza osiągnąć rząd przez projekt przedłożony parlamentowi.

— Dep. *Bebel* ma podług wiadomości berlińskiego „Tageblattu" objąć kierownictwo międzynarodowego kongresu górników, który się odbędzie w czerwcu w Jolimont. Belgijski ten kongres ma być rzekomo fachowem zebraniem. Gdyby się ta pogłoska sprawdzić miała, wtenczas okaże się, jaki kierunek obrał ruch górniczy.

— *Jak donosi* telegraficzna depesza z Zanzybaru, nastąpiło zupełne porozumienie się co do dzierżawy ceł między sułtanem zanzybarskim a nadzwyczajnym pełnomocnikiem wschodnio-afrykańskiego Towarzystwa niemieckiego. W kołach tegoż Towarzystwa powitano ten rezultat z wielkiém zadowoleniem.

— *„Tägliche Rundschau"* zamieszcza następujące szczegóły o stósunkach majątkowych zmarłéj cesarzowéj Augusty. „Majątek dostojnéj Pani — pisze ten organ — jest bardzo znaczny, gdyż była ona główną spadkobierczynią cesarza Wilhelma, który przy swém skromném życiu, znacznie przysporzył majątku. Pozostałość po jego małżonce składa się z depozytów w przedmiotach wartościościowych i w gotówce Głównymi jéj spadkobiercami są: żona jéj syna, cesarzowa Fryderykowa i jéj córka, wielka księżna badeńska. Obie te panie wchodzą w posiadanie pozostałości z wyjątkiem pojedyńczych legatów na korzyść trzecich osób. W domu Hohenzollernów panuje zwyczaj, że dawni słudzy domu nie są pominięci w ostatniéj woli, po śmierci testatora rozdaje się także kosztowności po nim blizko mu stojącym osobom. Główny majątek przechodzi na dwie spadkobierczynie, co nie wyklucza wszakże wielkich zapisów dla osób trzecich. Cesarzowa Augusta zostawiła także wiele legatów dla niezamożnych członków królewskiego domu i dla różnych zakładów, które opieką swą otaczała.

ROSYA.

* W ciągu ostatniego trzechlecia do ministeryum spraw wewnętrznych, jak donosi „Graždžanin" podanych zostało więcéj niż 2,000 prośb o przyjęcie poddaństwa rosyjskiego przez takich nieletnich cudzoziemców, których rodzice otrzymali już to poddaństwo. Oprócz tego wielka ilość podobnych otrzymana została przez komisyą, wydelegowaną do rozpoznawania prośb do cara. Otóż z uwagi iż przepisy obowięzujące dotychczas w téj mierze są wielce zawiłe, komitet ministrów postanowił poddać je przejrzeniu, obecne zaś ministeryum spraw wewnętrznych wypracowało już i oddało do zatwierdzenia projekt, mocą którego proponowane jest ażeby dzieci nieletnie otrzymywały poddaństwo rosyjskie jednocześnie z przyjęciem do tegoż poddaństwa ich ojca.

Proces wadowicki.

Dla braku miejsca nie możemy na razie podać dalszego ciągu sprawozdań z procesu wadowickiego. Podajemy tylko najnowsze telegramy z Wadowic.

Wadowice, 14 stycznia.

Dziś zakończyło się przesłuchanie świadków tak w akcie oskarżenia proponowanych, jak i odwodowych; niektórzy jeszcze świadkowie wezwani na wniosek obrońców, którym nie można było wezwań w należytym czasie doręczyć, staną z końcem tego tygodnia do rozprawy. Już dzisiaj rozpoczęło się odczytywanie dokumentów i trwać będzie zapewne cały tydzień.

Wadowice, 15 stycznia.

Na dzisiejszém posiedzenin oświadczył prokurator, iż ze względu na dotychczasowy wynik rozprawy postanowił przeciw byłemu staroście bialskiemu Födrichowi rozpocząć śledztwo karne o nadużycie władzy urzędowéj.

Kronika
miejscowa, prowincyonalna i zagraniczna.

Poznań, czwartek 16 stycznia.

* **Doniesienia urzędowe.** Król nadał starszemu inspektorowi poborowemu Trogischowi w Poznaniu godność radzcy poborowego.

* ***Listy wyborcze*** wyłożone będą od czwartku dnia 23 b. m. przez tydzień; u nas w Poznaniu na drugiem piętrze w ratuszu, pokój numer 14. Niech się każdy wyborca o ile możności osobiście przekona, czy jest wpisany. Protesty lub reklamacye wnieść należy do 30 b. m. godziny 6 wieczorem piśmiennie lub ustnie do protokółu.

* **Teatr polski w Poznaniu.** Dziś we czwartek na benefis p. Skirmunta dramat Catulle'a Mendesa „Dwie Matki" (Polka i Rosyanka).

* **Nieustająca wystawa sztuk pięknych w teatrze polskim** otwartą jest co wtorek, czwartek i sobotę od godziny 11 zrana do 2 po południu, a w niedziele i święta od godziny 12 do 2 po południu, oraz wieczorem podczas przedstawień teatralnych.

Wstęp dla dorosłych 20 fen., dla dzieci 10 fen.

Dyrekcya Towarzystwa Sztuk Pięknych.

* **Zwracamy uwagę** czytelników naszych na to, że w przyszły piątek t. j. dnia 24 b. m. o godzinie 8 wieczorem odbędzie się na sali bazarowéj prelekcya na dochód Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia imienia św. Wincentego à Paulo. Pan Władysław Motty mówić będzie na temat: „Na herkulesowych drogach ducha ludzkiego".

* **Jutro** t. j. w piątek dnia 17 b. m. wieczorem o godzinie $8^1/_2$ odbędzie się walne zebranie Towarzystwa Młodzieży Kupieckiéj w lokalu własnym (Wodna ulica 15 I piętro) z następującym porządkiem obrad: 1) zagajenie zebrania, 2) przeczytanie ostatniego protokółu, 3) sprawozdanie roczne sekretarza, 4) sprawozdanie roczne skarbnika, 5) sprawozdanie roczne bibliotekarza, 6) sprawozdanie roczne kuratoryum szkoły, 7) wylosowanie pomiędzy obecnych na walnem zebraniu członków premium Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Krakowie, 8) przyjęcie nowych członków, 9) wybór zarządu, 10) wybór komisyi rewizyjnéj, 11) wnioski. O liczny udział uprasza

Zarząd Tow. Młodzieży Kupieckiéj.

* **Na posiedzeniu** Izby handlowéj w dniu 13 b. m. powitał przedewszystkiém przewodniczący wybranych w dniu 10 grudnia 1889 na trzy lata członków i wprowadził nowo wybranego członka, p. Maksa Warschauer'a (we firmie M. S. Auerbach). Przewodniczącym wybrano radzcę Annussa, zastępcą radzcę Kantorowicza. W składzie stałéj komisyi nie zaszła żadna znaczniejsza zmiana; wybrano téż ponownie ten sam komisaryat giełdowy. W sprawie sali giełdowéj uchwalono poprosić kilku członków, iżby wyszukali odpowiedni lokal na czas budowy nowego gmachu miejskiego. W sprawie połączenia Poznania z Berlinem telefonem, za co poczta żądała swego czasu na pięć lat gwarancyi 27,000 marek dochodu, uchwalono ponownie wejść w układy z pocztą pod warunkami dostępniejszemi.

* **W dniu wczorajszym** stawał odpowiedzialny redaktor „Dziennika Poznańskiego," p. Wincenty Bolewski przed Izbą karną tutejszego sądu ziemiańskiego, oskarżony o obrazę rejencyi opolskiéj w trzech artykułach o kwestyi szkólnéj w „Dzienniku Pozn." zamieszczonych. Skazany został na trzydzieści dni więzienia albo na trzysta marek kary pieniężnéj i na poniesienie kosztów sądowych.

* **Przedwczoraj** padł, rażony apopleksyą na ulicy, w pobliżu swego pomieszkania przy ulicy Teatralnéj nr. 5, dozórca akcyzy Wilhelm Dümke. Do domu zaniesiono go już jako trupa.

* **Do sklepu** kupca w domu na Chwaliszewie nr. 67 usiłowało onegdaj w nocy włamać się czterech złodziei: dwóch stelmachów, ślusarz i kotlarz. Wszyscy siedzieli już w domu karnym. Stróż przytrzymał ich atoli i odstawił do policyi.

* **Bractwa strzeleckie,** które przy strzelaniu do tarczy delegują jednego ze swych członków do dania strzału za cesarza, muszą odtąd, jak „Schles. Ztg." donosi, postarać się poprzednio o zezwolenie od cesarza.

* **Wielki los** ciągnionéj obecnie loteryi pruskiéj padł w wczorajszém przedpołudniowem ciągnieniu na nr. 95,887.

* **Mennica** puściła obecnie w obieg nowe 20-markówki ze zmienionym orłem, podobnym do orła na nowych znaczkach pocztowych.

* **Buk.** Rejestra tutejszego urzędu stanu cywilnego wykazują w roku zeszłym: 330 urodzin, 200 wypadków śmierci i 63 kontraktów małżeńskich.

* **Ślub.** Dnia 14 b. m. pobłogosławił w kościele Maniewskim ks. dziekan Ziętkiewicz, proboszcz z Objezierza, związek małżeński pomiędzy panem Walentym Mierzejewskim, aptekarzem z Kępna a panną Anną Gniadkiewiczówną z Maniewa.

* **Mogilno.** Pan J. Stark jun. kupił drugą kamienicę w Rynku od p. Icka Lewina za 36,000 marek.

* **Wieleń.** Rada miejska jak i reprezentacya uchwaliły z końcem zeszłego roku połączenie tutejszych trzech elementarnych szkół konfesyjnych w jednę szkołę tak zwaną komunalną; do takiéj uchwały potrzeba atoli zezwolenia odnośnych gmin szkólnych. Dnia 15 b. m. odbyło się zgromadzenie ojców każdéj gminy szkólnéj pod przewodnictwém pana landrata. Katolicy i żydzi głosowali za utrzymaniem szkół konfesyjnych mimo agitacyi i namów ze stron rozmaitych.

* **Kępno.** Na polowaniu u hr. S. zaszedł dnia 13 b. m. okropny przypadek. Podczas polowania z naganką hr. S., który trzymał na plecach strzelbę nabitą ze spuszczonemi kurkami, uszedłszy kilka kroków, miał bowiem flankować, pośliznął się na lodzie i upadł na wznak. Pas strzelby, zupełnie nowy, w téj chwili pękł na ramieniu, strzelba staczając się w rów, kolbą na dół, lufami do góry, wypaliła. Strzał przeszedł ponad leżącym hr. S. i ugodził w udo tuż obok niego stojącego leśniczego. Główna arterya została przerwana i nieszczęśliwy mimo najspieszniejszéj pomocy tyle krwi utracił, że do domu zaniesiony, w dwie godziny ducha wyzionął. Hrabia S. traci w nim długoletniego i wiernego sługę.

* **W Pszczewie** panuje także influenza; w każdym prawie domu jest po kilku chorych; również po wsiach szerzy się ta choroba. — W „Orędowniku" proponuje korespondent z Pszczewa, aby influenzy, którą niektórzy nazywają „napływką", dać nazwę polską: „nagminny przyrok".

* **Rawicz.** Sejmik powiatowy zwołany został na dzień 15 b. m. Jak wszędzie, tak i tu główną sprawą, którą sejmik zajmować się będzie, jest sprawa reorganizacyi administracyi.

* **Leszno.** Nauka w gimnazyum tutejszém, jak donosiliśmy, miała się rozpocząć dnia 20 b. m. Tymczasem z rozporządzenia władz wyższych rozpoczęto ją częściowo już dnia 14 b. m. i to w klasach niższych.

* **Kcynia.** W poniedziałek w południe przejechał pociąg nr. 923 pod Żurawią gospodarza Kosińskiego z Turzy. Kosiński, starzec 80-letni, szedł wzdłuż toru kolejowego do domu, a będąc głuchym, nie usłyszał turkotu nadchodzącego pociągu. Lokomotywa pochwyciła go z tyłu i zabiła na miejscu.

* **Wsprawie wydalań.** Korespondent „Mosk. Wied.", poświęcił obszerny list stosunkom fabrycznym w Łodzi i jéj okolicy. „Świet" peterburski rozbiera tę korespondencyą i stawia następujące wnioski: „Należałoby przedewszystkiem usunąć z fabryk wszystki robotników cudzoziemskich i bezwarunkowo zabronić odnawiania kontraktów z technikami zagranicznymi. Ks. Bismarck nie krępował się bynajmniéj w Poznańskiém w obec poddanych rosyjskich, — z jakiéj więc racyi nie mielibyśmy korzystać z tego pouczającego przykładu."

* **Hamburg.** Towarzystwo Polskie „Nadzieja" w Hamburgu urządza w sobotę dnia 18 stycznia w sali p. Struvego, na parterze, przy Rynku (Zeughausmarkt 31) zabawę z tańcami, w któréj zachodzić będą pomiędzy innemi także śpiewy narodowe na 4 męzkie głosy i unisono, przeplatane deklamacyami itp. rozrywkami. — Początek o godzinie 8 wieczorem. O liczny udział Szanownych Rodaków w Hamburgu i jego okolicy uprasza Zarząd.

* **Piękny czyn.** Tadeusz hr. Dzieduszycki przeprowadził za pośrednictwem p. Ed. Lady Bieńkowskiego układ z Towarzystwem wzaj. ubezp. w Krakowie téj osnowy, że każdy z jego oficyalistów, po wysłużeniu pewnéj liczby lat w jego dobrach, otrzyma z owego Towarzystwa wynagrodzenie, wynoszące kilka tysięcy złr. W razie zaś, gdyby ubezpieczony w ten sposób oficyalista umarł wcześniéj, natenczas owo wynagrodzenie wypłacone zostanie jego sukcesorom.

* **O troskliwości** Stowarzyszenia św. Rafała około słowiańskich wychodźców pisze „Ceská polityka", co następuje: „Z Hamburga wyjeżdża rocznie, jak nam donoszą, wielu wychodzców z Czech, Morawii, Slązka, Słowacyi, Królestwa Polskiego i z innych jeszcze miejsc do Ameryki. Oprócz tego jest tam wielu robotników, którzy tylko słowiański język rozumieją. Księża atoli w Hamburgu mówią tylko po niemiecku i wskutek tego nie mogą pobożnym wiernym słowiańskim żadnéj nieść pociechy religijnéj, za którą lud ten, oddalony od ojczyzny, niezmiernie tęskni. W różnych kołach Hamburga — musimy to na ich pochwałę powiedzieć — okazywano naszemu narodowi wiele przychylności i starano się usunąć wspomniane złe o ile możności. Obecnie zwrócił się zarząd Stowarzyszenia św. Rafała celem ochrony katolickich wychodźców do rozmaitych Biskupów i prosił ich o pomoc. Jego Emin. Kardynał Ganglbauer jak najchętniéj posyłając Stowarzyszeniu słowiańskiego kapłana w osobie ks. Prachara. Było mi danem usłyszeć czeskie kazanie, które wygłosił wyżéj wzmiankowany kapłan. Liczba słuchaczy była nadspodziewanie wielka; widziano tam nie tylko Czechów, ale nadto Polakbw i Słowaków, którzy uważnie słuchali słowa Bożego. Kapłan ten czeski miewa kazania nie tylko w Hamburgu, lecz także w Bremie i wszędzie, gdzie potrzeba i gdzie wyrażono życzenie w tym względzie. Nie umiem opisać wrażenia, jakie na mnie sprawiło to czeskie kazanie na téj dalekiéj obczyźnie."

* **„Courrier de Bruxelles"** zamieszcza w jednym z ostatnich numerów następującą wiadomość: „Wielkie wrażenie sprawia w Anglii nawrócenie na łono Kościoła katolickiego p. Vann Packmanna, naczelnego redaktora najwięcéj cenionego pisma anglikańskiego „Church Review". Konwertyta został już bierzmowany przez Kardynała Manninga. Daléj nawróciła się przełożona Stowarzyszenia protestanckich dozórczyń chorych w szpitalu św. Tomasza w Londynie; jest to już trzecia przełożona z rzędu, która krok ten uczyniła. Liczba nawróconych w r. 1889 na łono Kościoła katolickiego anglikańskich duchownych wynosi 9". — Ciekawa rzecz, w jaki sposób wytłómaczy prasa „ewangelickiego związku" te pełne znaczenia fakta i jakie przeciwstawi im przykłady przejście na łono protestantyzmu?

* **Kalendarz.** Jutro w piątek dnia 17go stycznia św. Antoniego opata.

Przybyli do Poznania.

Poznań, 15 stycznia.

KAMIEŃSKIEGO HOTEL BERLIŃSKI.

Sokolnicki z Pigłowic, Krauze z Pleszewa, Rolwing z Hamburga, pani Kujawska z Bydgoszczy, panna Lehr z Berlina.

Gospodarstwo, handel i przemysł.

(K) **Poznań,** 16 stycznia. — (Sprawozdanie giełdowe.—)

Stan powietrza: posępnie.

Zyto bez handlu.

Okowita: słabo.

Cena wypowiedz. —,—. Wypowiedziano —,— w miejscu (bez beczki) tow. opodat. 50-ta 49,60 pł., 70-ta 30.10, styczeń 50-ta 49,60 mrk., 70-ta 30,10 mrk., luty 50-ta 49,70 m., 70-ta 30,20 m.. marzec 50-ta 49,80 70-ta 30,30 m.

(Sprawozdanie urzędowe).

Okowita (z beczką) za 100 litr. 10,000% Tralles. Wypowiedziano —,— litrów. Cena wypowiedziana —,— mrk w miejscu bez beczki 50-ta 49,60 mrk., 70-ta 30,10 mrk., styczeń —,— mrk., luty 70-ta —,— m.

Poznań, 16 stycznia. Ceny mąki. Pszenna 49,50, rżana 30,00 za 100 kilogr.

Wrocław, 15 stycznia 1890.

Zyto (za 1000 funt.) cicho, wypowiedziano —— centn. Cena wypowiedziana —— mrk.. na styczeń 180,— żąd., kwiecień-maj 182.00 żąd., maj-czerwiec 183,00 żąd., czerwiec-lipiec —,— żąd.

Owies. Wypowiedziano —— cent. na miesiąc bieżący 166.00 żądano. na kwiecień-maj 166 żąd., na czerwiec lipiec —,— żąd.

Oléj rzepiowy cicho wypowiedz —— cena w miejscu na styczeń 69,— żąd., styczeń-luty 69,0 żąd., luty-marzec 69,50 żąd., marzec-kwiecień — żąd., kwiecień-maj —,— żądano.

Okowita za (100 litr. a 100%) excl. 50 i 70 m. podatku konsum., bez in., wypowiedziano —,— litr., upłyn. wypowiedz. —,—, na styczeń (50-ta) 49.50 żąd., (70-ta) 30,00 żąd., na styczeń-luty (70-ta) —,— żąd., kwiecień-maj (70-ta) 31,70 żąd.

Cena wypowiedziana na dzień 16 stycznia: żyto 180,00 mrk.. pszenica — mrk. owies 166,00 mrk.. rzep —,— m., oléj rzepiowy 69,—.

Cena wypowiedz. okowity (excl. 50 mk. podat konsumc.) dnia 15 stycznia (50 ta) 49,50 mrk., (70-ta) 30 00 mrk.

Ceny targowe z dnia 15 stycznia 1890.

Postanowienia miejskiéj deputacyi targow,	Za 100 kilogramów ciężki najwyż. M	F.	najniż. M	F.	średni najwyż. M	F.	najniż. M	F.	lekki towar najwyż. M	F	najniż. M	F.
Pszenica biała	19	30	19	10	18	70	18	30	17	70	17	20
żółta	19	20	18	90	18	60	18	20	17	60	17	10
Żyto	17	80	17	60	17	40	17	10	16	90	16	70
Jęczmień	18	30	17	60	16	30	15	80	14	80	13	30
Owies	16	70	16	50	16	30	16	10	15	90	15	50
Groch	17	50	17	00	16	50	16	00	15	00	14	50

Postanowienia komisyi handlowej.	TOWAR piękny		średni		pośledni	
Rzep . . . 100 klg.	29	30	27	50	25	80
Rzepik zimowy „ „	28	80	27	20	25	60

Berlin, 15 stycznia. — (Sprawozdanie urzędowe.) — Pszenica za 1000 kilogr. w miejscu żąd. 185—201 mrk. według jakości; na miesiąc bieżący płacono —,—, na styczeń-luty płacono —,—, na kwiecień-maj płacono 200,75 201,25, na maj-czerwiec pł. 201,50—201—201,25, na czerwiec-lipiec płac. 201,25—201,50. Wypowiedziano —— ton. Cena wyp. —,—.

Zyto za 1000 kilogr. w miejscu pł. 172—180 według jakości; na miesiąc bieżący płacono —,—, na styczeń-luty płacono —,—. żąd. —,—, na kwiecien-maj pł. 176,50—177—175,75—176,25, na maj-czerwiec płac. 176—175—175,50, czerwiec-lipiec płc. 175—174—174,50. Wypowiedz. 50 ton. Cena wypowiedziana 174,50 m.

Owies za 1000 kil. w miejscu 164—180 m. według jakości, na miesiąc bieżący płacono 169,50, żądano —,—, na styczeń-luty płacono —,—, na kwiecień-maj płacono 165,00—165,50, na maj-czerwiec płacono 164,75—164,50. Wypow. —,— ton. Cena —,— mrk.

Hamburg, 15 stycznia. Okowita cicho, na styczeń $21^3/_4$ żądano, styczeń-luty $21^3/_4$ żąd., kwiecień-maj $21^3/_4$ żądano, maj-czerwiec 22— żąd. — Kawa good average Santos za styczeń 84—, marzec $83^1/_4$, maj 83—, wrzesień $82^3/_4$. Usposobienie potw. Obrót —— miechów.

Telegram giełdowy

Berlin, 16 stycznia 1890. (Kursa końcowe.)

Kurs z dnia	15	16
Pszenica słabiéj.		
na kwiecień-maj	201 —	200 25
na czerwiec-lipiec	201 —	200 50
Żyto słabiéj.		
na kwiecień-maj	176 —	175 75
na maj-czerwiec.	174 —	174 —
Oléj rzep. staléj.		
na styczeń	67 50	68 80
na kwiecień-maj	63 80	64 10
Okowita staléj.		
eksportowa	32 10	32 40
na styczeń	31 40	— —
na styczeń-luty	31 04	31 70
na kwiecień-maj	32 60	32 70
na sierpień-wrzesień	34 20	34 40
spożywcza	51 20	51 80
Owies		
na styczeń	169 75	— —
Wyp.-żyta wsp.	50	150
Wyp.-okowity kw. eksportowa .	20,000	10,000
„ „ „ spożywcza. .	,000	,000
Kurs z dnia	14	15
Consol. 4%	106 70	106 70
Consol. $3^1/_2$%	103 50	103 80
Poznańskie 4% listy zastawne .	101 10	101 10
Poznańskie $3^1/_2$% listy zastawne	99 90	99 90
Poznańskie listy rentowe . . .	104 —	103 80
Austryackie banknoty . . .	173 —	173 50
Austryacka renta srebrna . . .	76 75	76 50
Rosyjskie banknoty	227 10	226 50
Rosyjskie listy zastawne . . .	99 80	99 90
Polskie 5% listy zastawne . .	67 30	67 10
Polskie likwidacyjne listy zast. .	61 90	61 90
Węgierska 4% renta złota . .	88 30	88 10
Węgierska 5% renta papier. .	86 60	86 30
Austryackie kredytowe akcye .	181 60	180 90
Austryackie francuskie koleje .	101 50	101 21
Lombardy	60 75	60 50
Usposobienie. spok.		

Szczecin, 16 stycznia 1890. (Kursa końc.)

Kurs z dnia	15	16
Pszenica słabo.		
na kwiecień-maj	196 —	195 50
na maj-czerwiec.	196 —	196 —
Żyto słabo.		
na kwiecień-maj	175 —	174 —
na maj-czerwiec	174 50	173 50
Olej rzep. wyżéj.		
na styczeń	67 50	68 —
na kwiecień-maj.	64 —	64 —
Okowita staléj.		
w miejscu spożywcza. . . .	50 80	51 —
„ eksportowa. . . .	31 40	31 70
„ na styczeń eksportowa	— —	— —
„ na kwiecień-maj. eksp.	31 90	32 10
Petroleum		
w miejscu.	12 30	12 30

Magdeburg, 15 stycznia. — Cukier ziarnisty excl. worka 92% 16.00 cukier ziarn. excl. 88% 15 25 cuk. ziarn. excl. 75% Rendem. —,—. Drugi produkt excl. 75% Rendem. 12,50. Usposobienie stałe. ff. Rafinada chlebowa —,—, f. Rafinada chlebowa 27,50, mielona rafin. II. z beczką 26,50 miel. Melis I z beczką 24 50. Spok. Cukier surowy I. Produkt transito fr. statek Hamburg. za styczeń 11,60 płacono, 11,65 żąd., luty 11,65 pł., 11.70 żąd. marzec 11,82½ płac., 11.75 żąd., maj 12.00 płacono 12,05 żąd. Cicho. Obrót tygodniowy w cukrze surowym —,— ct.

Stan powietrza.

Dnia 15 stycznia 1889 r. o 8 godzinie rano.

Stacye.	Barometr.	Wiatr.	Stan powietrza.	Term. C.
Mulaghmore	759	Płd.Płd.Z. 4	pochmurno	6
Aberdeen	758	Płd. 3	pół zachm.	3
Chrystiansund	739	Z.Płn.Z. 8	zachm.	5
Kopenhaga	751	Z. 5	pół zachm.	6
Sztokholm	742	Płd. 8	zachm.	2
Haparanda	746	spokojnie.	zachm.	—3
Petersburg	757	Płd. 1	zachm.	—7
Moskwa	761	W.Płd.W 1	śnieg	—7
Kork, Queenst.	761	Z. 5	deszcz	10
Cherbourg	767	Płd.Płd.Z. 3	zachm.	10
Helder	763	Płd.Z. 2	pochmurno	7
Sylt	756	Z. 5	bez chmur	5
Hamburg	759	Z. 5	pochmurno	5
Swineminde	757	Płd.Z. 6	deszcz	4
Neufahrwasser	758	Z. 3	zachm.	1
Kłajpeda	758	Płd.Płd.Z 3	zachm.	1
Paryż	769	Płd. 1	zachm.	6
Monaster	763	Płd.Z. 6	deszcz	7
Karlsruhe	769	Płd Z. 2	zachm.	6
Wiesbaden	767	Z.Płd.Z. 2	zachm.	7
Monachium	769	Płd.Z 4	pochmurno	1
Kamienica	766	Z. 8	deszcz	4
Berlin	761	Płd Z. 3	zachm.	4
Wiedeń	769	Z. 1	p. chmurno	—1
Wrocław	765	Płd. 3	zachm.	1
Isle d'Aix	771	Płd.Płd W. 3	pochmurno	6
Nizza	769	W. 2	pogodne	6
Tryest	770	spokojnie.	mgła	2

Uwaga. Stacye powyższe podzielone są na 4 grupy: ¹) Europa północna, ²) pas nadbrzeżny do Irlandyi do Prus Wschodnich, ³) Europa środkowa na południe od powyższego pasu, ⁴) Europa południowa. — W wyliczaniu stacyi zachowano w każdéj grupie kierunek od zachodu ku wschodowi.

Skala siły wiatru: 1 = lekki powiew, 2 = mały, 3 = słaby, 4 = umiarkowany, 5 = ostry, 6 = silny, 7 = mroźny, 8 = burzliwy 9 = burza, 10 = silna burza, 11 = gwałtowna burza. 12 = orkan.

Pogląd na stan powietrza

Pod wpływem głębokiego minimum ponad Skandynawią, wieją przy wybrzeżu niemieckiem ożywione, w południowéj Skandynawii burzliwe wiatry z Płd. do Z. Powietrze w Europie centralnéj jest ciepłe i pomroczne, miejscami spadło cokolwiek deszczu. W Niemczech leży temperatura o 3 do 8 stopni ponad normalną.

Loterya. (Bez gwarancyi.) Czwarta klasa 181 król. pruskiéj loteryi.

(1) **Berlin,** dnia 14 stycznia 1890 r.

(Numera, przy których wygrana nieoznaczona w nawiasach, wygrywają 210 marek.)

49 393 495 540 73 749 93 879 935 **1**099 175 92 246 305 28 408 30 553 78 [3000] 637 70 892 970 **2**170 [3000] 579 604 56 841 [300] **3**011 120 270 319 [3000] 35 47 446 535 731 878 951 **4**021 166 305 16 44 [500] 497 503 14 666 790 [500] 845 72 [500] 926 79 **5**210 360 93 466 516 18 645 734 [3000] 43 812 **6**042 218 308 51 83 621 62 709 83 962 68 **7**092 116 21 55 83 233 468 507 649 68 796 843 **8**030 51 59 82 234 42 80 95 387 435 515 825 917 33 **9**179 321 47 600 739 831 60 [1500]

10213 17 389 402 5 549 617 721 64 [300] 828 [500] **11**138 77 210 41 381 85 443 98 504 690 987 [3000] **12**056 232 375 475 508 [3000] 13 89 668 75 740 **13**053 158 61 313 94 734 345 849 52 [300] 54 [10000] 973 75 **14**032 77 169 214 20 29 432 586 665 866 70 80 **15**053 266 407 95 531 93 675 759 86 832 45 90 91 901 41 54 66 **16**111 293 420 31 514 636 722 **17**009 510 636 [10000] 719 66 837 910 64 [500] **18**040 162 290 337 39 423 26 533 670 79 701 3 18 99 901 **19**037 73 100 318 [500] 46 467 529 53 726 59 69 846 939

20003 323 444 578 744 970 **21**127 55 240 37 686 450 565 624 [3000] 48 69 745 864 920 46 **22**002 39 [300] 155 367 567 715 849 **23**014 87 153 497 576 92 801 909 **24**013 15 72 [3000] 93 116 29 58 83 267 84 379 400 71 502 4 69 674 978 96 **25**085 144 64 214 570 637 92 819 53 54 [1500] 57 **26**149 [500] 93 225 45 340 431 506 11 39 42 916 **27**111 239 60 63 70 81 543 602 18 77 864 82 **28**030 130 58 220 73 337 405 32 610 81 797 813 14 29 44 917 62 66 95 **29**043 64 144 93 213 763 813 21 97 921 54 61

30127 [500] 36 [1500] 227 64 333 47 442 68 698 **31**046 153 86 245 79 402 534 68 627 705 30 952 **32**101 [3000] 10 [300] 13 21 325 [300] 423 751 58 853 55 72 95 **33**110 266 355 528 853 77 [500] 931 [300] 66 **34**042 182 247 57 876 98 984 97 **35**002 [1500] 135 475 654 86 811 919 **36**024 113 388 501 73 95 642 718 901 20 45 **37**001 259 [3000] 354 448 651 771 859 81 903 9 12 **38**007 68 91 205 634 807 22 **39**179 99 394 419 56 579 682 722 73 830 925 45

40142 49 72 81 327 34 503 64 607 736 70 [3000] 859 956 57 97 **41**064 115 379 81 722 81 904 [3000] 17 33 [1500] **42**192 99 238 345 51 68 697 [1500] 762 817 27 **43**068 103 418 96 503 51 703 866 936 **44**146 60 302 544 997 **45**017 38 192 [300] 340 550 687 95 726 34 65 **46**055 146 57 537 814 82 **47**062 118 46 542 85 617 46 [1500] 700 757 **48**018 133 96 344 468 515 17 23 48 714 47 [600] 79 769 74 934 48 **49**193 434 [1500] 53 79 717 807 973

50001 70 97 [500] 164 221 659 87 727 91 96 840 [3000] 902 **51**203 64 302 43 483 636 977 **52**139 70 655 733 42 50 816 50 **53**144 421 72 86 531 687 788 849 95 956 **54**080 118 22 [5000] 229 [300] 84 87 324 405 52 532 622 47 50 51 763 65 941 64 **55**004 229 57 97 99 318 413 17 576 674 81 801 7 16 **56**139 63 204 49 374 [300] 417 75 83 530 79 662 82 98 796 849 911 **57**041 220 51 304 30 548 738 78 **58**005 20 42 219 [300] 64 390 923 [300] **59**102 92 203 300 [3000] 404 17 555 659 748 942 44 [1500] 82

60117 45 [300] 95 264 304 76 682 703 56 914 **61**061 96 161 83 410 538 74 664 88 739 [500] 51 938 42 59 [300] 94 **62**012 735 75 867 983 **63**001 151 56 82 309 48 68 459 551 62 715 25 863 [1500] 924 [300] 66 **64**223 93 96 462 595 623 66 75 704 12 939 **65**334 594 674 75 942 98 **66**238 59 339 621 902 **67**000 273 327 93 598 [300] 744 [3000] 998 **68**158 212 77 488 574 83 93 **69**068 301 534 720 63

70016 19 24 69 101 218 374 425 56 516 43 693 95 702 863 [3000] 950 **71**022 193 204 95 444 575 [3000] 631 842 51 [300] 918 **72**004 10 253 327 84 473 83 797 943 **73**088 177 80 317 75 434 79 586 784 985 **74**015 118 84 284 347 421 86 89 588 796 876 78 902 23 **75**017 93 110 13 54 93 214 44 67 306 85 410 506 601 27 [1500] 809 43 70 86 97 **76**210 15 51 70 85 337 71 81 86 457 510 29 45 54 654 747 79 827 **77**323 491 510 21 50 93 635 48 60 786 935 69 **78**016 54 331 466 98 596 617 84 726 94 812 954 [1500] 69 **79**036 65 455 90 756 [3000]

80112 263 [1500] 334 78 466 78 558 708 846 50 914 **81**130 38 297 310 25 [300] 37 51 442 51 501 917 20 **82**121 311 622 68 818 99 941 91 **83**300 464 555 863 **84**021 34 166 292 432 509 618 [500] 83 703 836 937 **85**201 30 420 90 562 672 77 703 38 84 85 813 925 50 **86**040 57 199 372 668 768 833 916 54 **87**145 52 61 214 328 57 65 [300] 418 84 **88**161 264 532 [300] 748 73 95 846 919 55 66 **89**000 6 187 [300] 298 335 427 633 58 84 947 51

90009 16 62 [300] 183 406 44 99 503 667 701 867 903 48 **91**050 232 318 477 502 65 701 830 969 **92**006 239 55 68 308 23 403 509 609 702 25 802 19 962 68 **93**083 130 98 200 26 67 303 666 839 71 **94**101 30 [3000] 41 206 342 [1500] 78 447 668 967 73 **95**221 97 308 406 48 539 642 43 76 873 981 **96**028 97 161 225 351 74 99 609 816 49 80 919 98 **97**124 290 311 415 618 32 726 58 824 **98**014 222 397 601 87 91 [1500] 781 977 **99**074 406 64 508 45 804

100091 134 50 [300] 287 94 352 74 496 713 72 870 [10000] **101**226 36 [3000] 317 99 403 516 [1500] 72 88 813 26 60 86 [3000] 89 927 66 **102**034 62 73 112 39 99 220 431 663 69 70 711 23 25 31 50 851 939 **103**022 51 75 212 353 78 424 38 626 740 [300] 41 85 [500] 905 63 **104**031 184 97 347 83 415 16 91 595 722 59 79 801 8 40 45 **105**020 36 119 62 224 33 34 84 353 712 816 939 56 **106**121 63 200 18 48 60 96 339 493 93 515 602 [1500] 809 **107**046 66 75 350 51 98 548 679 881 **108**021 27 47 67 92 108 11 35 61 225 409 514 94 641 82 707 68 806 97 977 **109**051 52 78 517 79 317 [300] 57 [3000] 412 33 85 752

110071 115 21 48 206 408 569 678 93 722 [3000] 837 **111**104 39 265 328 455 61 519 664 921 41 71 **112**062 64 160 94 360 698 814 **113**038 [300] 54 76 271 90 411 3 54 527 99 617 **114**273 84 586 644 47 71 79 777 807 83 936 [300] **115**083 205 42 49 490 615 [1500] 25 39 49 779 96 863 74 957 58 [300] **116**165 243 329 87 405 657 65 729 927 **117**187 [1500] 232 399 440 76 505 41 69 70 631 750 89 963 **118**040 155 211 24 581 693 875 **119**004 115 558 [3000] 714 97 [300] 866

120351 401 537 98 684 717 52 88 900 **121**027 119 241 68 424 27 596 635 718 888 907 **122**133 56 59 97 418 57 512 682 **123**090 115 202 365 612 764 80 813 936 **124**048 57 71 135 55 86 262 592 [5000] 750 [3000] 861 929 [3000] 46 **125**288 496 679 700 819 **126**073 126 55 70 243 74 545 830 45 99 915 60 **127**025 40 245 409 [500] 657 74 797 950 **128**095 225 36 46 95 395 511 86 645 845 97 **129**000 60 295 489 514 82 612 946 94

130214 71 309 462 617 **131**224 312 463 637 [3000] 62 80 812 43 [500] **132**128 [300] 340 472 516 692 744 [300] 932 [3000] 59 **133**151 381 513 19 38 **134**074 84 154 343 682 [300] 755 78 882 914 79 **135**011 177 213 481 641 76 736 88 819 923 41 **136**090 129 [300] 52 376 423 26 49 503 88 826 90 **137**307 34 542 [500] 819 949 64 65 **138**013 157 206 379 480 511 96 674 778 **139**027 38 43 293 481 592 [500] 861 926

140498 507 50 647 [300] 55 723 853 75 **141**099 148 236 464 514 30 678 714 51 75 95 851 71 977 [1500] **142**077 87 97 143 45 201 337 94 551 672 773 868 94 984 **143**114 45 201 84 327 35 547 915 **144**111 74 267 71 315 453 77 916 **145**074 300 434 52 571 655 59 [300] 702 874 986 97 **146**016 222 23 37 319 450 535 660 895 **147**149 99 348 636 787 987 **148**081 221 506 32 43 650 735 844 **149**029 96 173 [500] 206 410 43 44 619 833 44 930

150051 175 81 233 358 448 763 811 58 [10000] 947 [3000] **151**003 76 85 138 271 306 49 468 519 28 610 57 705 34 64 933 [3000] **152**111 52 84 201 28 34 310 494 500 52 62 738 905 **153**072 133 60 200 4 57 390 428 659 77 786 878 97 913 [1500] 60 **154**039 102 51 325 498 794 96 897 913 44 **155**038 205 42 61 357 412 658 [10000] 739 69 858 961 **156**052 110 73 92 208 15 [500] 394 426 71 506 22 47 629 728 67 994 **157**007 219 92 369 73 84 91 489 570 641 65 83 [1500] 744 893 936 3898 **158**241 52 340 423 513 45 660 65 752 883 98 **159**138 224 35 66 80 [3000] 301 4 [3000] 695 807 85 919

160134 276 548 72 669 [500] **161**018 197 243 542 72 640 45 78 **162**109 80 85 214 15 76 460 645 59 66 949 **163**051 85 212 26 89 517 630 65 [1500] 70 750 71 829 78 905 46 **164**153 57 317 444 [300] 534 831 **165**059 66 105 354 434 694 702 89 997 **166**195 593 676 84 737 916 41 **167**022 45 101 16 76 96 418 590 624 25 51 [500] 748 812 63 957 61 98 **168**112 78 225 40 313 [300] 71 414 31 544 636 731 854 **169**231 48 337 66 92 94 [500] 417 67 653 737 89

170094 111 512 29 623 71 96 712 [500] **171**021 49 545 70 762 803 9 16 949 **172**072 85 239 44 53 78 636 745 869 904 10 47 **173**002 84 159 271 420 25 544 610 726 50 837 48 [3000] **174**014 228 341 467 805 68 **175**064 68 [500] 186 429 81 761 **176**397 806 66 950 65 **177**092 99 279 320 25 42 577 681 82 838 **178**145 94 211 69 447 545 [1500] 77 775 872 [1500] 943 **179**477 854 908 87

180074 86 304 56 527 666 [500] 711 14 20 91 846 985 91 **181**076 112 58 [500] 66 [1500] 285 89 322 78 81 406 29 718 20 [3000] 89 845 58 **182**058 144 66 [300] 327 72 559 622 857 88 979 **183**089 132 203 12 50 316 601 60 82 718 830 49 99 **184**035 80 174 242 396 437 38 888 [5000] **185**128 98 267 323 25 97 638 41 69 74 785 **186**056 61 247 68 364 402 [300] 5 60 67 534 69 728 84 **187**055 64 67 122 250 352 562 819 54 909 **188**055 238 42 95 400 650 792 **189**154 56 427 540 710 98 807 94 941

(2) (Popołudniowe ciągnienie.)

(Numera, przy których wygrana nieoznaczona w nawiasach, wygrywają 210 marek.)

15 75 104 72 276 82 390 498 [500] 591 621 812 929 84 **1**016 76 477 703 6 86 808 77 949 **2**104 250 408 17 74 587 730 79 838 907 **3**148 332 517 24 73 76 [500] 828 63 **4**056 104 [3000] 83 469 50 606 765 85 890 930 44 60 **5**063 [1500] 394 452 96 533 706 33 822 41 [300] 48 974 **6**013 241 378 443 535 627 33 65 94 704 40 74 900 **7**069 94 143 98 206 77 78 83 88 335 91 533 84 639 854 937 49 69 94 **8**054 128 224 94 379 402 523 84 607 33 748 83 813 51 **9**018 42 44 121 61 88 351 515 59 715 943 96

10043 85 144 220 89 305 95 427 50 74 [3000] 522 753 827 936 56 [300] **11**003 [300] 9 [300] 178 307 48 91 449 587 701 6 29 61 829 927 [300] **12**026 98 104 82 454 55 77 81 541 679 787 935 **13**021 101 31 77 79 84 373 80 439 52 83 523 603 [300] 59 745 [500] 56 [500] 92 95 830 57 68 **14**006 13 138 63 206 406 27 66 642 778 874 968 80 **15**019 57 111 212 357 440 61 72 662 64 709 12 **16**018 171 287 324 96 593 675 79 [3000] 94 [3000] 720 900 [300] 94 **17**013 44 55 88 91 103 338 438 557 628 748 960 63 **18**100 58 10 305 13 14 17 425 601 64 776 **19**017 [3000] 33 201 11 103 60 514 610 884 90 955 68 76

20229 79 369 418 81 91 509 16 73 714 807 13 900 **21**036 463 537 47 631 61 760 [500] 78 846 59 952 **22**004 249 82 86 347 538 834 [300] **23**142 95 206 [500] 50 55 69 367 651 54 [300] 69 76 835 92 **24**096 244 47 300 14 498 545 657 [3000] 769 844 976 **25**066 76 132 300 9 50 402 94 569 600 707 [1500] 52 59 865 **26**069 200 7 13 82 336 83 608 43 62 [300] 870 987 **27**104 261 344 51 478 92 529 90 96 603 757 94 812 37 **28**015 287 90 91 93 304 458 520 730 991 **29**150 337 99 492 565 95 767 92 819 82 88

30176 330 [1500] 60 82 495 590 [1500] 627 723 [300] 69 **31**122 28 72 207 30 337 474 681 721 810 **32**005 119 312 44 434 88 564 869 71 83 **33**092 93 162 481 83 564 601 41 850 55 [300] 71 943 **34**005 93 99 101 202 54 422 38 **35**013 44 159 257 500 [500] 88 656 705 825 30 985 **36**194 255 332 [300] 37 435 50 548 66 695 736 982 **37**025 37 73 165 304 96 407 604 45 774 815 **38**143 419 667 762 88 **39**068 149 290 425 37 573 616 788 870 957

40069 158 239 450 588 615 63 821 90 969 72 **41**003 30 79 259 96 442 45 628 811 935 48 65 **42**165 49 244 376 79 517 59 653 [500] 726 56 **43**058 149 57 209 46 99 306 41 68 441 557 71 652 921 **44**040 62 204 26 377 530 48 604 56 774 803 76 99 [10000] 900 **45**009 84 104 223 50 522 72 633 842 **46**022 178 83 229 37 40 444 **47**101 201 64 96 389 560 96 984 [500] **48**013 64 292 301 5 13 425 95 541 6 9 51 716 891 966 **49**082 100 228 89 351 61 620 [3000] 79 885 975 [500]

50000 207 8 629 50 57 63 [300] 822 978 79 **51**277 469 93 683 740 913 [1500] **52**131 201 343 85 412 591 [500] 634 700 22 849 56 60 84 95 936 **53**058 145 60 200 6 322 657 855 979 91 **54**012 31 192 124 71 814 40 50 84 [300] 912 65 **55**124 280 304 517 864 **56**045 211 801 19 91 956 **57**194 202 88 [300] 369 852 **58**037 50 54 58 233 301 400 72 728 49 83 [3000] 841 **59**090 250 445 53 765 979

60033 37 99 139 78 242 44 349 485 580 724 55 **61**031 51 242 49 68 90 [3000] 354 89 427 42 793 805 48 **62**064 92 97 256 350 521 81 82 722 54 814 908 57 **63**091 244 446 76 90 509 11 40 [3000] 86 636 818 82 [300] **64**170 80 289 334 435 70 88 732 55 65 812 951 **65**000 108 27 85 238 [300] 77 307 80 456 62 500 32 **66**014 23 503 693 759 85 820 42 91 [40000] 957 91 **67**073 194 278 338 407 39 68 514 705 31 922 31 **68**066 242 73 386 421 592 918 **69**053 76 350 56 43 430 536 62 77 615 [300] 82 773 805 947 98

70029 138 289 320 532 44 677 996 **71**015 18 74 80 151 55 279 317 27 [500] 45 408 97 529 [300] 601 95 844 56 959 **72**244 88 410 11 26 37 566 89 734 902 **73**208 10 [300] 311 597 677 99 742 53 823 989 **74**061 173 203 49 375 511 23 936 50 **75**152 224 49 300 29 435 94 99 515 [500] 57 69 94 787 948 91 **76**135 61 75 212 319 28 415 62 579 602 8 [300] 24 77 746 898 917 [1500] **77**110 76 204 82 479 594 670 893 962 83 **78**010 194 505 621 967 72 **79**208 438 540 [500] 616 26 [300] 712 89 95 983 85

80045 505 709 10 822 78 945 57 **81**008 85 [300] 200 333 75 413 656 862 93 976 **82**044 140 87 [300] 341 425 524 27 79 [1500] 624 705 849 92 922 66 [300] **83**284 387 406 65 627 52 705 49 90 **84**004 4 190 95 [5000] 267 433 620 742 807 **85**235 35 42 62 92 307 474 95 501 908 32 [300] 54 92 **86**089 254 [1500] 685 843 69 80 934 [1500] **87**048 151 332 58 63 [3000] 78 476 802 945 **88**150 295 [1500] 487 550 60 762 890 935 69 84 **89**015 352 68 437 771 [500] 971

90254 358 70 75 [500] 92 486 663 790 847 954 **91**060 [3000] 86 214 [1500] 66 300 70 418 532 622 74 75 737 812 74 921 62 93 **92**008 137 39 229 70 445 745 65 884 919 20 82 [1500] **93**073 355 615 **94**041 [3000] 129 61 99 422 [3000] 532 849 62 68 910 74 80 93 **95**198 362 604 722 871 908 **96**007 54 182 328 432 548 715 27 55 852 **97**041 82 331 [300] 461 517 6 2 835 [300] 902 41 **98**830 **99**140 67 237 332 435 531 77 [1500] 667 872 88 93 946

100064 222 55 323 497 642 839 52 923 **101**257 92 381 521 27 86 652 779 928 **102**098 119 56 [3000] 424 500 72 610 90 769 82 812 **103**084 165 268 404 64 643 60 763 **104**076 260 390 457 59 564 617 52 62 67 795 802 79 901 [300] 68 99 **105**021 143 220 49 301 17 417 85 **106**089 319 485 506 86 632 884 971 **107**060 117 74 [300] 218 28 57 83 337 406 48 96 630 39 67 728 898 901 45 **108**003 7 [3000] 110 48 91 239 431 85 509 68 [1500] 784 97 903 41 84 **109**044 68 130 49 207 34 558 612 76 821 39 976 85

110222 309 419 555 58 640 46 91 765 78 824 988 **111**110 434 524 705 858 **112**240 66 318 72 447 85 583 668 88 832 **113**111 401 49 511 10 74 657 925 **114**170 260 347 434 67 530 40 91 639 86 914 46 **115**113 17 93 229 69 371 81 451 544 79 663 89 821 **116**244 406 61 83 98 545 782 809 998 **117**069 180 261 [300] 62 473 87 [500] 646 98 766 881 **118**091 168 210 37 52 62 309 10 55 70 558 657 752 69 855 923 936 **119**035 59 198 251 356 401 53 60 524 653 718 943

120122 23 404 556 83 605 51 739 876 **121**198 262 83 464 711 91 827 925 **122**003 146 48 296 03 22 63 544 603 77 [300] 808 86 **123**025 170 71 84 280 369 82 475 627 707 844 [3000] **124**047 153 317 47 58 76 510 28 636 778 849 966 84 **125**021 [500] 131 285 355 490 500 [500] 54 [500] 625 67 724 56 875 85 944 **126**101 489 537 972 **127**047 135 [300] 577 646 **128**020 [1500] 60 221 31 61 478 705 838 959 69 **129**078 231 [3000] 70 350 556 640 41 91 717 57 96 812 13 54 972

130001 88 434 560 608 780 [1500] 921 50 **131**066 83 248 80 541 70 610 [150000] 14 67 69 **132**011 70 298 366 92 403 561 806 52 917 **133**060 431 75 531 678 792 **134**092 152 80 250 [300] 506 609 23 73 839 922 **135**170 212 57 [500] 331 533 47 98 619 753 74 883 963 **136**092 197 584 601 709 13 [500] 63 852 **137**052 177 81 200 48 87 548 95 756 899 989 **138**097 189 216 36 301 3 9 22 25 59 41 34 74 92 632 863 85 **139**008 149 204 9 53 317 22 [1500] 31 431 549 820 925 76

140065 70 82 231 44 73 530 16 93 451 80 646 790 897 906 **141**124 29 220 318 503 81 701 17 835 956 **142**001 204 75 313 83 458 527 832 904 52 78 **143**038 67 70 261 334 54 422 526 633 63 70 809 14 22 54 57 960 **144**149 526 881 891 **145**023 48 72 75 199 223 893 931 46 **146**022 99 208 687 827 46 **147**037 113 38 65 251 58 366 415 502 54 60 618 22 783 945 **148**181 235 89 495 547 759 64 76 90 [300] 811 81 97 **149**061 63 135 246 56 479 94 626 44 60 713 51 859 935

150058 230 424 553 780 831 45 73 [300] 92 966 [500] 73 **151**062 119 75 297 318 458 520 50 651 743 48 80 **152**103 98 200 483 746 84 864 959 **153**226 445 642 68 93 109 48 96 880 963 **154**005 104 43 67 447 536 [1500] 64 760 **155**032 39 95 97 486 536 63 617 806 95 952 [500] **156**065 168 360 71 86 434 [3000] 535 [3000] 36 607 711 [3000] 860 [1500] 935 [1500] **157**060 159 302 466 599 785 857 902 [1500] **158**020 41 70 282 359 659 92 720 38 903 69 **159**387 503 658 931

160057 51 150 274 [500] 360 403 75 95 738 885 948 [500] **161**543 45 224 46 669 722 878 973 **162**046 168 556 977 **163**185 92 394 764 846 [300] 929 **164**287 357 443 [1500] 544 635 880 85 986 **165**351 445 687 747 68 993 98 **166**356 452 62 83 576 630 715 93 807 **167**124 303 5 13 52 433 769 895 **168**763 80 818 46 938 **169**373 425 62 80 552 87 89 626 92

170112 88 403 50 79 509 47 70 71 862 947 **171**190 214 44 340 534 77 886 911 **172**074 323 483 503 692 764 967 **173**101 19 341 415 61 658 850 984 **174**017 81 335 468 619 81 [3000] **175**155 91 227 379 424 59 85 [300] 593 [300] 605 18 954 89 **176**078 241 51 532 [1500] 860 973 76 **177**081 229 326 41 413 30 43 [500] 510 57 864 **178**131 69 [1500] 265 428 39 61 512 15 37 89 615 34 749 957 **179**338 437 564 600 50 838 92 905 [1500] 75

180038 77 484 622 42 756 82 836 **181**008 101 78 510 24 649 65 776 820 **182**008 20 27 32 [150] 273 86 308 417 629 768 99 918 22 **183**013 154 [500] 428 557 78 816 **184**286 361 449 80 [150] 504 60 765 96 935 50 51 **185**083 221 62 81 311 405 506 734 [150] 89 813 07 26 60 **186**189 241 346 494 517 689 706 **187**000 [3000] 51 389 419 25 56 565 [1500] 606 21 23 764 [300] 813 78 854 85 **188**167 205 11 29 388 97 416 98 653 61 703 [500] 39 74 823 52 928 30 **189**010 [500] 50 160 67 [300] 312 444 568 647 77 714 813 52 951 68 74

Dzisiaj o godzinie 9½ wieczorem oddał Bogu ducha

ks. emeryt Jan Terpitz,

były proboszcz w Płonkowie,

w wieku 82 lat. Pogrzeb odbędzie się w piątek dnia 17 b. m. po południu, o czem familii i przyjaciołom donosi

Teodor Smulski.

Strzelno, dnia 14 stycznia 1890. (1042)

Członek nasz ś. p. (1037)

JAN HEYDRICH

umarł we wtorek wieczorem. Do licznego udziału w pogrzebie, który się odbędzie w piątek dnia 17 go b. m. o godzinie ½4-téj po połud. z Murnéj ulicy nr. 3, zapraszamy niniejszem Członków.

ZARZĄD

Towarzystwa Gimn. „Sokół" w Poznaniu.

Walne zebranie

przedwyborcze

odbędzie się **w Śremie w niedzielę dnia 19 stycznia o godzinie 4 po południu,** na którem poseł **Ludwik Graeve** zda sprawę z czynności poselskiéj. (1038)

Komitet.

Walne zebranie przedwyborcze

na powiat Witkowski

odbędzie się **w Witkowie w oberzy pana Ogórkiewicza w niedzielę dnia 26-go stycznia** o godzinie 3½ z południa. (1040)

Komitet powiatowy.

W. Nowacki,

drogerya, fabryka wód mineralnych, handel win i winiarnia

w Pile, ulica Poznańska nr. 25,

poleca po cenach umiarkowanych i w doborowych gatunkach:

Wszelkie artykuły drogeryjne,
Perfumy angielskie, francuzkie i krajowe,
Mydła toaletowe i lekarskie,
Czekolady, cacao w puszkach i luźno,
Pastylki, wody mineralne i sole do kąpieli,
Proszek na owady i mole,
Farby, pokost, lakiery, kléj i szelak,
Herbatę chińską i ruską w doborowych gatunkach,
Świece ołtarzowe pod gwarancyą z czystego wosku,
Oléj do palenia, bursztyn i kadzidło,
Mączkę, sodę, mydła białe i szare do prania,
Carbolineum Avenarius,
Świece stearynowe „Motarda" znane z swéj dobroci,
Wina węgierskie, reńskie, czerwone i szampańskie,
Arak, rum, koniak, likiery, porter i oléj angielski,
Cygara, papierosy i tytuń turecki,
Wszelkie korzenie, wanilię burbońską,
Cytryny i pomarańcze, (987)
Towary chirurgiczne i opatrunki.

1853 — Podróżujących nie wysełam. — 1853

Wina mszalne.

L. Zboralski,

Pleszew.

Wina górno-węgierskie.

(706)

1853 — Próbki i cenniki gratis i franko. — 1853

Wielkiéj oszczędności kapitału

dopełnia każdy, **kupując do wypraw,** w miejsce kosztownych sreber, dziś po najpierwszych domach w powszechnym użytku będące, na białym metalu grubym pokładem srebra pociągnione **sztucce stołowe ze słynnéj fabryki Christofle & Co. w Paryżu.** Udowodniwszy w zeszłem ogłoszeniu dostatecznie cyframi wynikające z zakupu korzyści, polecam sztućce te **(do wypraw ułożone w puzdrach)** lub bez, w dwóch różnych fasonach: paskowanym i gładkim, po następujących oryginalnych cenach fabrycznych:

12 łyżek stołowych	27,60	12 łyżek do kawy	14,40
12 widelcy „	27,60	1 łyżka półmiskowa	7,20
12 noży „	28,80	1 łyżka wazowa (biała)	11,20
		12 ławeczek do noży	13,20 mrk.

Cały ten komplet najniezbędniejszych w codziennem gospodarstwie domowem użytecznych sprzętów kosztuje razem 130 marek.

Prócz wymienionych sztućców, których uznana dobroć, polegająca na **wieloletniéj trwałości** czyni zachwalanie tychże zbytecznem, zwracam uwagę na wielki wybór innych, również do praktycznego użytku służących przedmiotów, a mianowicie: **cukierniczki, zastawy, kosze do ciast, menażki do octu i oliwy, solniczki, podstawki do szklanek i kieliszków, tace różnych wielkości, lichtarze i kandelabry, ozdobne lustra, przybory toiletowe** i t. d. po różnych cenach, zapewniając rzetelność wyrobów i trwałość w użytku takowych.

Wszelkie **reperacye i posrebrzania zużytych sztućców** wykonuję po możliwie taniéj cenie. Stare srebro przyjmuję w zamian po kursie dziennym. (1492)

J. Stark, Poznań, Wilhelmowska ulica 21.

Specyalny skład wyrobów z alfenidy i sprzętów kościelnych.

FABRYKA

papierosów i tureckich tytuni

(1019) **„VULKAN"**

I. F. J. Komendziński w Dreźnie,

zwraca Szanownym Amatorom łaskawą uwagę na swoje papierosy i tureckie tytunie, które w wszystkich główniejszych odnośnych handlach są do nabycia. **Ceny nader umiarkowane.**

Organista

żonaty, wolny od wojskowości, liczący 25 lat (obecnie w miejscu) trzeźwy i mogący na życzenie swego Ks. Proboszcza zająć się w wolnym czasie usługami i być pomocnym w gospodarstwie, a który w razie braku mieszkania mógłby sobie kupić dom, poszukuje posady od 1 kwietnia rb. Zgłoszenia przyjmuje **Ekspedycya Kuryera** sub P. C. 1015.

Na dochód

Tow. Pań Miłosierdzia św. Winc. à Paulo

będzie miał

prelekcyą

w piątek, dnia 24-go stycznia na sali Bazarowéj

p. WŁADYSŁAW MOTTY

„Na herkulesowych drogach ducha ludzkiego."

Prelekcya rozpocznie się punktualnie o 8 wieczorem.

Opłata przy wejściu wynosi 1 markę — szkolna młodzież płaci 50 fenygów. (1041)

Nowe arkusze kuponowe

do polskich listów zastawnych ser. I i II

wydawane będą w Warszawie za okazaniem takich listów i talonów po zapłaceniu nowego podatku państwowego 80 kop. od każdéj sztuki. (1043)

Nowych arkuszy kuponowych dostarczymy po nadesłaniu nam wyżéj oznaczonych listów zastawnych i talonów.

Bank Włościański w Poznaniu.

Siegel'a „Śmierć nagniotkom" (Hühneraugen Tod)

fabr. przez Aug. Siegela w Genthin,

jedynie skuteczny i ulgę przynoszący środek, nabyć można w mieście Poznaniu w wszystkich prawie drogeryach, u chirurgów itp., również na prowincyi; specyalnie zaś w aptece Artura Schulza w Koronowie, W. Stęczniewskiego w Kostrzynie i Dr. Aurel. Kraatz w Bydgoszczy. (723)

Polecenia: Radzca zdrowia Dr. Sendler w Magdeburgu, Dr. P. M. Blüher w Lipsku, F. Staude, król. chirurg J. K. Mości Wilhelma I. H. Kirschbaum, chirurg J. Excelencyi feldmarszałka hrabiego Moltkiego i wiele innych listów dziękczynnych, które podczas wystaw kongresowych niemieckich chirurgów i t. d. w Berlinie 1888 r. i w Poznaniu 1889 r. 7 dni i 2 dni były wyłożone na widok publiczny.

Zakład malowania na szkle

A. REDNER,

Wrocław, Monhauptstr. nr. 7.

Okna z figurami pocz. od 80 m. za mtr. □, z deseniem kobiercowym od m. 20 do 70. Oprawy okien w ołów dla kościołów i domów prywatnych. Ceny umiarkowane. Zezwala się na odpłatę ratami. (1044)

Araki, rumy, franc. koniaki, esencye **ponczowe, nalewki** pomarańczową i wiśniówkę, **gdańskie wódki,** francuzkie i krajowe cremy, francuzkie (Bordeaux) czerwone i węgierskie wina.

W. Becker,

plac Wilhelmowski nr. 14, narożnik ulicy Teatralnéj.

Tryki Rambouillety

Oxfordy, Knory **Yorkshire** po przystępnych cenach ma na sprzedaż

Dobrojewo p. Wronki.

Cygara

z pierwszorzędnych Hamburgskich, Bremeńskich i t. d. fabryk sprowadzone poleca

W. Becker, Wilh. plac 14.

Główny skład papierosów

z fabryki E. C. Hunniusa z Odessy i Bogdanowa z Warszawy. (475)

Papierosy Sulimy, Wellera i Komendzińskiego z Drezna, oraz **W. Kulwicza z Poznania** poleca po cenach fabrycznych.

Folwark Nidom

1585 mórg wielki, do majętności Czerniejewskiéj należący, ma być na 12 lat od 1 lipca r. b. wydzierżawiony. Zgłoszenia przyjmuje **Administracya dobr w Czerniejewie** per Schwarzenau (Rgbz. Bromberg). (1039)

Za Redakcyą odpowiedzialny Teofil Golski z Poznania. — Nakładem i czcionkami Drukarni Kuryera Poznańskiego.